

Hrvatski glasnik

GLASILO HRVATA CRNE GORE

Godina VII

Broj 47

Veljača 2009.

Cijena 1 €

ISSN 1800-5179

1200. procesija

**VOLIM ZIMU,
VOLIM SLADOLED!**

www.ledo.hr

Jeste li znali...

...da prema istraživanju britanskih znanstvenika sladoled izaziva osjećaj sreće?
Dokazano je da već samo jedna žlica ure ledene slatke izaziva reakciju u zonama sreće u mozgu. A osim osjećaja sreće, Ledo sladoledi izazivaju i osjećaj užika jer nastaju spajanjem najkvalitetnijeg mlijeka, čokolade i voća, a savršeno se kombiniraju sa slagom, čokoladnim sirupom, sjeckanim lješnjacima ili komadićima voća.

*Ledo sladoled i zimi, zašto ne?!
Neka vas obuzme sreća najveća!*

TRIPUNDANSKE SVEČANOSTI

1200. procesija

STR. 4

1037. FESTA SV. VLAHA

Sv. Vlaho i Dubrovnik

STR. 20

DUBROVAČKI BISKUP
ŽELIMIR PULJIĆ

Povijest je učiteljica istine

STR. 24

NACIONALNI PARKOVI

Kornati

STR. 28

IZBORI U CRNOJ GORI

Zemljotresa neće biti

STR. 44

GOSPODARSTVO

Konstruktor gradi autocestu

STR. 48

Poštovani čitatelji

Na dan zaključenja ovog broja, kada je zaokružen urednički i dizajnerski rad, u našu je redakciju stigao dugoočekivani odgovor predsjednika Hrvatskog nacionalnog vijeća dr. Miroslava Marića. S osobitim zadovoljstvom ćemo Vam u cjelosti prenijeti njegove stavove. Nažalost, poštovani čitatelji, tek u narednom broju. Ali nećete zamjeriti, mjesec čekanja pretpostavljam da Vas neće previše omesti. Ionako smo dugo čekali, pa više od godine, na taj odgovor.

Istog dana stiglo je pismo gospođe Ljerke Dragičević. S obzirom da je ostao slobodan samo ovaj prostor, koji se piše u posljednji čas, ustupam ga našoj cijenjenoj čitateljici, sa kojom ćemo imati zadovoljstvo da razgovaramo također u sljedećem broju, kao novom zastupnicom HGI u crnogorskom parlamentu.

“Poštovano uredništvo!

Onog dana kada je bila veslačka regata u Kotoru; kada je na plakat sa programom “Kotorskog karnevala” ispred ulaza u staro gradsko jezgro Kotora bilo smehuljka i neđelje, odnosno, onog dana kada je kotorski maskenbal bio u Bečićima, u hotelu Splendid - baš onog dana bila sam u Kotoru i do ruku mi je došao Hrvatski glasnik br. 46. Oduševio me članak urednice na strani br. 3, a posebno predzadnja rečenica: Jer što je svijet bez ljubavi i pravednosti, a zatim... Na strani 40 stari Kotoranin Romeo Fiorelli, 1902.g. u dijelu sa podnaslovom Preseljenje u Kotor, piše: „Ja sam Dubrovčan simpatizirao, jer sam uvidio da su oni svi do jednog patrioti za svoj rodni kraj, pa kroz to vrijeme dok sam ja boravio među njima primio sam i ja u duhu onaj dubrovački patriotizam za moj rodni kraj, ali sve uzalud, jer kod nas nema patriota no samo sebični ljudi.“

Što je patriotizam nego ljubav i pravednost, što? Što?

Tek poslije ovih riječi gospodina Fiorelli-a, razumjela sam kako to da uredništvo nije moglo doći do predsjednika Hrvatskog i Romskog nacionalnog vijeća i sa njima obaviti razgovor kao sa ostalima. Tek tada sam shvatila da papir sve trpi i da ljudi ne znaju težinu riječiju „ljubav“ i „pravednost“, te još dosta toga.

Drago bi mi bilo da ovo moje pismo objavite u HG i to ne zato što sam ja jedna od osnivača HGD-a, već zato što imam potrebu da odreagiram na neke stvari, a ne da bude ono „Kupio sam te za sir i jesti ću te za sir“, navodi se u pismu gospođe Dragičević.

Nećete, nadam se, zamjeriti što je izostalo moje uobičajeno obraćanje. Čitatelji su nam doista na prvom mjestu.

**Vaša urednica
Tamara Popović**

“Hrvatski glasnik”, Kotor, je upisan u evidenciju javnih glasila kod Republičkog sekretarijata za informisanje RCG pod rednim brojem 04/01-1828 od 31.12.2002. godine. Časopisu je dodijeljen međunarodni standardni broj za serijske publikacije ISSN 1800-5179, koji je otisnut u gornjem desnom uglu korica. Časopis izlazi mjesečno.

Adresa: **Zatvoreni bazen, Škaljari 85330 Kotor**

Telefon: +382 (0) **32 304 232** Faks: +382 (0) **32 304 233**

E-mail: hgd-kotor@t-com.me <http://www.hgdcg-kotor.org>

Žiro-račun: **510-10418-20**

Osnivač: **Hrvatsko građansko društvo Crne Gore – Kotor**

Predsjednik: **dr Ivan Ilić** Glavni urednik: **Tamara Popović**
Uređivački odbor: **Tripo Schubert, Marija Mihaliček, Joško Katelan, Dario Musić** Lektor: **prof. Ljiljana Markić** Fotografije: **Foto Parteli, B. Pejović, S. Kordić**

Dizajn&priprema: **Radionica LCG** Tisak: **Grafo-Bale – Podgorica** Naklada: 800 primjeraka Cijena: 1,00 euro

**TRIPUNDANSKE
SVEČANOSTI:
OBLJETNICA
SV. TRIPUNA**

1200. procesija

U Kotoru je 13. veljače održana vanjska proslava Svetog Tripuna, zaštitnika grada, uz posebne počasti povodom jubileja 1200 godina od dolaska moćiju ovoga sveca u Kotor i 1200 godina postojanja Bokeljske mornarice

Piše:
Tamara POPOVIĆ

Danas želim biti znak povezanosti, znak zajedništva, vjerskoga i narodnoga, između Zagreba i Boke i Zagreba i Kotora, rekao je, među ostalim, u propovijedi uzoriti kardinal **Josip Bozanić**, nadbiskup i metropoli-

ta zagrebački koji je predvodio misu u kotorskoj katedrali.

Okupljene je u ime domaćina pozdravio biskup kotorski mons. **Ilija Janjić**, a nazočni su bili: mons. Marin Barišić, nadbiskup i metropolita splitski, mons. Stanislav Hočevar, nadbiskup i metropolita beogradski, mons. Zef Gashi, nadbiskup barski i primas Srbije, mons. Želimir Puljić, biskup dubrovački,

mons. Slobodan Štambuk, biskup hvarsko-bračko-viški, mons. Ante Ivas, biskup šibenski, mons. Ivan Penzeš, biskup subotički, mons. Laslo Nemeth, biskup zrenjaninski, mons. Vjekoslav Huzjak, generalni tajnik HBK i Fra Leo-

pold Rochmes, generalni tajnik MBK.

Propitivanje identiteta u ozračju aktualnih prilika te obrana dostojanstva života neki su od naglasaka propovijedi kardinala Josipa Bozanića:

„Kad je papa Ivan Pavao II. za svojega drugog pohoda Hrvatskoj posjetio splitsku metropolitansku katedralu sv. Duje izrekao je snažnu rečenicu 'Ovdje povijest ne šuti'. Upravo ta mi Papina misao u ovom trenutku dolazi na pamet dok stojim ovdje pred vama i s vama na ovaj veliki dan u drevnoj katedrali sv. Tripuna u kojoj povijest ne samo da ne šuti nego gromko progova-

ra. Danas, ovdje u Kotoru, pred nama se na jedinstven način sažima, ali i događa povijest. Okupili smo se s različitih strana kao vjernici i hodočasnici da proslavimo svetkovinu sv. Tripuna, zaštitnika ovoga grada i cijele Kotorske biskupije.

Ali ovogodišnja proslava u sebi krije širu dimenziju slavlja, jer se upravo ove godine navršilo 1200 godina otkako ovaj grad ljubomorno čuva moći sveca koji je postao njegovim zaštitnikom i znakom raspoznavanja. Tisuću i dvjesto godina! Što se sve slilo u taj dugi tijekom vremena, koliko li su se duboko razgranali ti sučljjetni korijeni? Crkve i sa-

TRIPUNDANSKE SVEČANOSTI

mostani, kao i druga umjetnička dobra koja su preživjela do naših dana snažno svjedoče o vjeri ovdašnjega čovjeka. Upravo me ta činjenica na ovome svetom mjestu i na ovaj svečani dan ispunja divljenjem.

Slavljenje spomena uvijek u sebi sadrži dvije glavne sastavnice. Ponajprije se prisjećamo što se to vrijednoga u prošlosti dogodilo, a onda se odmah pitamo što to znači za nas danas, kao i za budućnost koja je pred nama. Osvrćemo se pogledom unatrag, te iz slavnih događaja prošlosti crpimo snagu za svoje danas i sutra. Jubileji su zato milosno vrijeme kad na neki način provodimo inventuru svojega identiteta vraćajući se uvijek na bistre izvore početaka creći snagu za nove pokušaje i krepkije korake.

Ići jedan drugome u susret

Bozanić je u svojoj homiliji istaknuo kako je pitanje identiteta danas od temeljne važnosti.

„A kad je riječ o identitetu, temeljno pitanje nije tko sam nego zapravo komu pripadam. Nitko od nas nije otok i svi smo mi nakalemljeni na neki trs iz kojega crpimo životne sokove.

U prvom redu za nas je to Isus Krist. Zajedništvo s Kristom uključuje još jednu bitnu odrednicu našega identiteta, a to je Crkva.

Osim pripadanja Kristu i Crkvi svatko od nas je ukorijenjen i u konkretan narod. Slikovito je to, aludirajući na prve stranice Biblije, izrazio jedan hrvatski teolog i pjesnik rekavši kako je svaki čovjek stvoren od zemlje, ali od one zemlje na kojoj je rođen. Svi

smo mi dio jednoga naroda, koji ima svoj jezik, tradiciju, baštinu koju su nam namrli naši pređi. Ovdje u Kotoru, u Boki, ta tradicija, to bogatstvo duha naših predaka veoma je prisutno i vidljivo. Dovoljno je samo pogledom obuhvatiti panoramu Boke kojom dominiraju crkveni zvonici. Oni najbolje svjedoče o katoličkoj i hrvatskoj prisutnosti u ovome

kraju. I usudujem se reći danas ovdje, misleći i na one koji su bolna srca napustiti svoje domove, da bi Boka i cijela Crna Gora teško bili osiromašeni, kad bi nestalo Hrvata i katolika iz ovoga kraja.

Draga braćo i sestre, nedavni je rat zatrovao mnoge odnose, ali mi vjernici ne želimo tu stati i s time se pomiriti. Želimo liječiti rane, ići jedan

drugome ususret, širiti obzorje povjerenja, dobrote i uzajamnog poštivanja. U nekim se trenucima to može činiti zahtjevnom zadaćom, ali mi drugog nauka nemamo, ni druge istine ne poznajemo, jer smo Kristovi. U tom poštivanju drugoga, važno je biti svjestan i vlastitoga identiteta i vlastite pripadnosti, njegujući zdravi ponos koji se ne po-

stavlja oholo iznad drugih, i zdravo rodoljublje i domoljublje koje ne isključuje i ne ugrožava nikoga, kao i zdravo samopouzdanje koje u slobodi mirno očituje tko je, što je i kome pripada. U Boki ekumenizam, ekumenski susreti i slavlja imaju dugu tradiciju u vjernika i katoličke i pravoslavne Crkve, što je znak identiteta ovoga kraja. Ekumenska

nastojanja i međureligijski dijalog s vjernicima islamske zajednice, put je, predragi vjernici, na kojem treba postojano ustrajati i na početku trećeg tisućljeća.

U svakom vremenu oni koji iskreno žive po Božjim zapovijedima na neki način bodu u oči, smetaju onima koji vole uređivati svijet po nekim drugim zakonima. Stoga kršćanin u svako vrijeme mora biti spreman na križ i trpljenje, ali uvijek u nadi.

Katolička baština Boke na osobit se način ogleda u svetim dušama koje su ponikle upravo u ovome kraju. Svi nam oni svjedoče kako je ova zemlja plodno tlo svetosti i da ljudi ovoga kraja imaju istančan osjećaj za Božje i sveto. S ponosom nam se valja danas prisjetiti sv. Leopolda Bogdana Mandića, blaženih Gracija iz Mula i Ozane Kotorske te službenice Božje Ane Marije Marović. Zbog njih s pravom Boku nazivamo Zaljevom svetaca, kojima se ponosi Katolička Crkva i hrvatski narod.

Predraga braćo i sestre u Kristu, čestitajući vam ovaj visoki jubilej 1200. obljetnice od prijenosa relikvija sv. Tripuna iz Carigrada u Kotor, želim vas potaknuti i podržati na kršćanskom putu života i svjedočenja. Ugledajte se uvijek u svijetle likove svete povijesti Kotorske biskupije. Krist nas poziva i pokazuje nam put, a sveci su nam izvrsni primjeri na životnom putovanju. Neka vas na tom putu prati njihov zagovor i zagovor naše nebeske Majke Presvete Bogorodice Marije. Amen“.

U porti katedrale bili su predstavnici Bokeljske mornarice i gradonačelnica Kotora **Marije Čatović**, te visoki zvaničnici: predsjednik Crne Gore **Filip Vujanović**, predsjednik

TRIPUNDANSKE SVEČANOSTI

hrvatskog Sabora **Luka Bebić** sa suradnicima, predsjednik crnogorske Skupštine **Ranko Krivokapić**, crnogorski ministar kulture, medija i sporta **Branislav Mićunović**, ambasador Crne Gore u Vatikanu **Anton Sbutega**, Veleposlanik RH u Crnoj Gori **Petar Turčinović**, generalni konzul RH u Kotoru **Božo Vodopija**, župnica Dubrovačko-neretvanske

županije **Mira Buconić** i zamjenik županice **Miše Galjuf** sa suradnicima, izaslanik gradonačelnice Dubrovnika **Đuro Market**, predsjednik Zajednice udruga hrvatskih dragovoljaca domovinskog rata **Tom Kačinari**, predsjednik Udruge hrvatskih dragovoljaca domovinskog rata Grada Dubrovnika **Igor Žuvela**, predsjednik Udruge dragovoljaca Hrvatske

ratne mornarice **Želimir Čizmić**, delegacija Hrvatskog građanskog društva Crne Gore: dr. **Ivan Ilić**, **Tripo Schubert**, **Krunoslav Težak**, **Željko Filičić** i **Tamara Popović**, visoka delegacija Kantona Središnje Bosne, predstavnici Srpske i Crnogorske pravoslavne crkve, brojni hodočasnici i vjernici.

U čestitki gradonačelnice

Dubrovnika **Dubravke Šuice** kotorskom biskupu mons. Iliji Janjiću između ostalog stoji: „Neka Vas sv. Tripun čuva i neka bude s Vama toga, za Vas i sve Kotorane velikog dana, dana kojega dodatno uveseljava vaša predivna limena glazba i toliko poznata Bokeljska mornarica. Neka Dan odvjetnika Kotorškoga podari plemenitost svim svojim štovateljima, a mir, zdravlje i sre-

ća toga dana, neka se protegne u beskraj svih dana.“ Gradonačelnica Šuica je uputila čestitku i gradonačelnici Kotora Mariji Maji Čatović, uz najljepše želje jednom od najljepših gradova Boke kotorske i Crne Gore.

Svečanoj svetoj misi prethodio je doček Bokeljske mornarice na glavnim gradskim vratima i kolo sv. Tripuna na trgu pred katedralom.

Uz počasne raporte odreda Bokeljske mornarice iz Kotora, Tivta i Herceg Novog predvođene admiralom **Milošem Miloševićem**, te gradskih glazbi iz Kotora i Tivta, i počasnom paljbom, odigrano je tradicionalno kolo mornarice ispred katedrale.

Po tradiciji, na kraju u kolo su sa državnom i zastavom Svetog Tripuna, ušli admiral Bokeljske mornarice, kardinal

TRIPUNDANSKE SVEČANOSTI

Bozanić, Čatović, Vujanović, Krivokapić i Bebić.

Nakon toga, ulicama Starog grada prošla je procesija u kojoj su po tradiciji moći svetog Tripuna nosili članovi Bokeljske mornarice.

Delegacija Hrvatskog građanskog društva Crne Gore i njihovi gosti bili su nazočni svečanom objedu čiji je domaćin bio biskup kotorski Ilija Janjić.

Promocija poštanske marke

U povodu jubilarne godine Sv. Tripuna promovirana je 3. veljače poštanska maraka

„Sveti Tripun u Kotoru - 1200 godina“, koju su izdale pošte Crne Gore i Hrvatske.

U povodu ove promocije gradonačelnica Kotora **Marija Čatović** je kazala kako je ovo zajedničko izdanje poštanske markice još jedan simbol suradnje i bliskosti i potvrda univerzalnih vrijednosti koje na ovaj datum i ovom prilikom znače prožimanje iskustava u cilju nastavka dobrih međudržavnih odnosa.

„Dvije poštanske uprave prepoznale su značaj obilježavanja ovog velikog jubileja koji se odvija u ambijentu jednog izuzetnog kulturno povijesnog spomenika, najprepoznatljivijeg simbola grada Ko-

tora, kazao je **Vojin Grdinić**, predsjednik odbora direktora Pošte Crne Gore, na svečanoj promociji. „Malo djelo koje putuje velikim svijetom“, poručio je on.

„Cijeneći važnost međunarodne suradnje i izdavanje poštanskih maraka sa javnim poštanskim operatorima drugih država, Hrvatska pošta nastoji podsticati i ostvarivati projekte međunarodne suradnje“, riječi su **Andreja Sardelića**, koordinatora za uvođenje novih projekata Hrvatske pošte.

Biskup kotorski, Ilija Janjić je kazao da su ove markice emisari po čitavom svijetu Tripunu u čast.

Razmjena poklona

Bozanić i Čizmić

Tripundanska večer

Na Valentinovo, 14. veljače, u organizaciji Hrvatskog građanskog društva Crne Gore, održan je tradicionalni Tripundanski bal, u hotelu Teuta u Risnu zbog nedostatka adekvatnog hotela u Kotoru. U programu su učestvovali puhački kvintet SIMPLY BRASS iz Zagreba i VIS „LUNGO MARE“ iz Kotora. Odličnom raspoloženju te večeri doprinio je sastav sa Korčule „KRATKI SPOJ“, te se zabava produžila do kasno u noć.

Kvintet SIMPLY BRASS 15. veljače održao je koncert u Katedrali Sv. Tripuna.

TRIPUNDANSKE SVEČANOSTI

Priča o jednoj oluji

Sveti Tripun je postao inspiracija klera i vjernika Biskupije, naročito onih koji su postigli čast oltara, tako da se Boka naziva zaljevom svetaca

Piše:

Antun SBUTEGA

(veleposlanik Crne Gore u Vatikanu)

Kako se Kotor nalazi stoljećima na granici Istoka i Zapada, njegov Svetac zaštitnik je postao simbol suživota i dijaloga između konfesija, kultura i naroda, kao što je to danas i Crna Gora, u kojoj je mirni suživot osnova stabilnosti i razvoja države.

U siječnju 809. godine venecijanski brod, koji je isplovio iz Carigrada za Veneciju, plovio je uz istočnu obalu Jadrana. Njegov najdragocjeniji teret su bile relikvije Svetoga Tripuna.

Takav teret nije bio neuobičajen za venecijanske brodove toga vremena, jer su mletački trgovci često prenosili relikvije svetaca sa Istoka na Zapad.

Sveti Tripun je rođen 232. godine u gradu Kampsadi (sadašnja Turska) od kršćanskih roditelja i podnio je mučeništvo za vrijeme progona od cara Decija, kada je, pošto je odbio da se odrekne kršćanske vjere, bio mučen i ubijen 2. veljače 251. godine.

Još u Srednjem vijeku, dan Svetoga Tripuna je pomjeren na 3. veljače, zbog proslave Dana Prikazanja Isusa u hramu ili Svijećnice.

Prve crkve posvećene Svetome Tripunu datiraju iz VI. stoljeća i sagrađene su u Carigradu.

Relikvije Sveca nikada nijesu stigle na odredište. Jaka oluja je prisilila brod da potraži zaklon u Boki Kotorskoj, pristavši u luci Kotor, gradu koji su osnovali Rimljani. Kotorska Biskupija je osnovana u V. stoljeću. Prvi Biskup o kome imamo podatke je bio Paulus, koji je sudjelovao na Koncilu u Kalce-

opisan i prijenos svečevog tijela. Prema tradiciji, te 809. godine osnovana je i bratovština pomoraca, najstarija na svijetu, koja još postoji. Ova bratovština je imala, pored religioznog i socijalnog značaja, i obvezu da opremi galiju i brani zaliv. I danas njeni članovi nose tradicionalne kostime i oružje, a prigodom svečanosti Svetoga Tripuna plešu srednjevjekovno kolo, bogato religioznim simbolima.

Kako je grad napredovao u blagostanju, čije je izvor bila prije svega pomorska trgovina i kako je pobožnost prema Svetome Tripunu stalno jačala,

šena sa zlatnom palom, djelom kotorskih zlatara. U relikvijaru i riznici se čuvaju brojna umjetnička djela i relikvije, pored onih Svetoga Tripuna.

Od strane UNESCO-a, ova katedrala je proglašena kulturnom baštinom čovječanstva. Od vremena kada je sagrađena predstavljala je duhovni i kulturni centar grada i doživjela je kroz stoljeća, kao Kotor i Crna Gora uopće, mnoge dramatične događaje, s obzirom da se nalazi u regiji koja je izložena ne samo seizmičkim potresima, već i povijesnim turbulencijama.

Kult Svetoga Tripuna (zajednički pravoslavnim i katoličkim vjernicima) je raširen na Istoku i na Zapadu. I u Rimu su, u X. i XI. stoljeću, bile podignute dvije crkve posvećene ovom Svecu, čiji je kult danas posebno jak u Adelfiji (Pulja-Italija). U Veneciji postoji renesansna crkva Sveti Đorđe i Tripun, čuvena po djelima Vitora Karpacia, koji pored ostalog prikazao čudo Svetoga Tripuna koji je oslobodio do demonu kćer cara Gorniana.

Sveti Tripun je postao inspiracija klera i vjernika Biskupije, naročito onih koji su postigli čast oltara, tako da se Boka naziva zaljevom svetaca.

Kako se Kotor nalazi stoljećima na granici Istoka i Zapada, njegov Svetac zaštitnik je postao simbol suživota i dijaloga između konfesija, kultura i naroda, kao što je to danas i Crna Gora, u kojoj je mirni suživot osnova stabilnosti i razvoja države. Dakle, 1200. godišnjica prenosa tijela Sveca je i prigoda da se ojačaju tisućljetne veze Crne Gore sa Svetom Stolicom: prvi crnogorski kralj Mihailo je dobio krunu od pape Grgura VII. 1077. godine, a knjaževina Crna Gora je bila prva balkanska država koja je sklopila Konkordat sa Svetom Stolicom 1886. godine.

Kardinal Bozanić

doniji 451. godine i u toku vizantijske vladavine Biskupija je ostala pod crkvenom jurisdikcijom Rima.

Prema legendi sam je Svetac izazvao oluju, jer je izabrao ovaj grad kao mjesto gdje će počivati njegove relikvije. Kada je 13. siječnja brod stigao u Kotor, pobožni plemić Andrea Saracenis je kupio relikvije i sagrađio crkvu posvećenu Svetom Tripunu, koju spominje car Konstantin VII. Porfirogenit u "De administrando imperio". Andrei Saracenisu dugujemo i prvo književno djelo u Crnoj Gori, u kome je, pored ostalog,

građani odlučili da podignu veliku katedralu posvećenu ovom svecu, proglasivši ga zaštitnikom grada i Biskupije.

Crkva, u romaničkom stilu sa tri borta, je posvećena 1166. godine. Katedrala je više puta restaurirana, pošto je bila oštećena u zemljotresima. Zadnja restauracija, poslije zemljotresa iz 1979. godine je izvršena 1987-2001. godine. I pored brojnih intervencija, enterijer katedrale je sačuvao svoju originalnu romaničku strukturu.

Ciborijum iznad glavnog oltara je sagrađen u romaničko-gotskom stilu, a oltar je ukra-

Posveta oltara

Original na maloj pergameni, na nekim mjestima ispravljen, nalazi se u arhivu Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu

Piše:

mr. Jovan MARTINOVIĆ

Smičiklas, Codex, II, str.102, br.dok. 98; Farlat, Illyr. Sacr., VI, p. 433;

Wemzel, Cod. Arpadianus VI. 107;

Kukuljević, Codex, II, 73.

* Ego malo ep(i)s(copus) dec-laro, quod duodecimo anno mei episcopat(us) cu(m) co(n)fr(atr)ib(us) n(ost)ris epis(copis): Lazaro Albanensi, et cu(m) Martino Drivastensi, et cu(m) Ioh(ann)e ep(iscop)o Dulcinensi, sacravim(us) eccl(esi)am s(an)c(t)i Tryphonis n(ost)ri ep(iscom)at(us), adiunctis abb(at)ib(us): Michahele abb(at)e / (1) sancti Johannis, et cu(m) Petro abb(at)e / (2) s(an)c(t)or(um) Sergii et Bachi et Joh(ann)e abb(at)e s(an)c(t)i Saluatoris Antibarensis, et Petro abb(at)e s(an)c(t)i Michahelel Catarensis et Triphone abb(at)e s(an)c(t)e Marie Buduensis,

et Petro abb(at)e s(an)c(t)i Petri, et Joh(ann)e abb(at)e s(an)c(t)i Georgii, et Georgio abb(at) s(an)c(t)i Salvatoris Arbanensis, cum trib(us) altarib(us) quor(um) mediu(m) sacraui ego Maio ad honore(m) s(a)n(c)t(i) Triphonis et s(an)c(t)or(um) mar(t)i(r)um

Primi et Feliciani; aliud altare a sinistro latere sacrauit Lazar(us) ep(iscopu) arbanensis ad honore(m) beate Marie s(an)c(t)or(um)q(ue) i(n)nocent(i)u(m) n(ost)ra v(on)cessionem et voluntate; a dextro videlicet latere sacrauit altare(m) Joh(ann)es

ep(iscopu)s dul(cinensis) n(ost)ra co(n)cessionem et voluntate ad honore(m) s(an)c(t)or(um) ap(osto)lor(um) et s(an)c(t)or(um) mar(ty)r(um) Joh(ann)is et Pauli.

Anno i(n)car(nationis) d(omi)ni n(ost)ri IHU XPI mil(lesimo) C.LXVI,

I(n)dic(tione) XIII / (3), t(er)ciadecima cal(end)a(s) iulii, i(n) sede ap(osto)lica residente papa Alexandro, imperante piissimo et se(m)p(er)

Triumphatore Hemanuhele, duce existente Dalmacie atq(ue) Dioclie kyr Izanacio, q(ui) i(n) ede(m) dedicacio(ne) sua gratuita voluntate et benignitate affuit, p(ri)ore Vita existente in Cataro, Retrus Soacensis elec(tus) i(n)t(er)ruit, et Andreas p(ri)or arbanensis, cum toto populo civitatis.

Prijevod:

* Ja Malo episkop objavljujem, da dvanaeste godine moga episkopata, sa našom sabra-

ćom episkopima: Lazarem Albanskim, sa Martinom Drivastskim i sa Ivanom episkopom Ulcinjskim, osvetismo crkvu Sv. Tripuna našeg episkopata, uz pomoć opata: Mihaila, opata (arhimandritom) Sv. Sergija i Baha (na Bojani) i Ivanom, opatom Sv. Spasa Barskog, i Petrom opatom Sv. Michaela kotorskog, i Tripunom,

opatom Sv. Marije Budvanske, i Petrom opatom Sv. Petra /(4) i Ivanom opatom Sv. Georgija /(5), i Georgijem opatom Sv. Spasa Albanskog, sa tri oltara od kojih srednji posvetih ja, Majo, u čast Sv. Tripuna i svetih mučenika Prima i Felicijana, drugi oltar na lijevoj strani posveti Lazar episkop Albanski u čast blažene Marije i nevine

dječice, po našem dopuštenju i želji; a desni naime oltar posveti Ivan episkop Ulcinjski, po našem dopuštenju i želji, u čast Sv. Apostola i Sv. Mučenika Ivana i Pavla.

Gospodine od utjelovljenja Gospoda našeg Isusa Hrista 1166, indikacije XIV,

Trinaestog dana kalendi jula (19. juna), na apostolskoj stolici vladajućeg pape Aleksandra /(6), dok je vladao pobožni i uvijek pobjednik Emanuel /(7), dok je „duks“ /(8) Dalmacije i Dioklije bio kir Izanak, koji je ovom posvećenju po svojoj ljubaznoj volji i dobrodušnosti prisustvovao, dok je u Kotoru bio prior (knez) Vita, a Petar Svački bio izabran i Andrija prior Albanski, sa čitavim narodom grada.

(Preveo takođe i: Milošević don Antun, Srednjevjekovne latinske povelje i bule, i, Istarski zapisi, knj. III, sv. 1-2, Cetinje, 1949, str. 68).

Ova isprava pruža obilje podataka, ne samo o činu samog posvećenja katedralne crkve Sv. Tripuna, najstarije u cjelini sačuvane episkopalne crkve na istočnoj obali Jadrana, već i o strukturi gradskog društva, podijeljenog na plemiće (nobiles) i pučane (populus),

Kao i preciznu dataciju (i porred greške u vezi označavanja indikacije), pošto se navode papa Aleksandar III i vizantijski car Emanuel Komnen, kao i upravnik (dux) teme Dalmacije i Dioklije, kir Izanacije, dok se od gradskih magistrata pominje knez (prior) Vita, o kome će biti više riječi kasnije. Posebno su značajni podaci o strukturi visokih crvenih prelata, među kojima počasno mjesto zauzimao biskupski biskup Majo, koji uz albanskog biskupa Lazara i ulcinjskog biskupa Ivana vrši osvećenje tri oltara u Katedrali, dok tom svečanom činu prisustvuju i drivastski biskup Mar-

tin. Istovremeno su tu i opati (abbas, archimandrita) brojnih benediktinskih samostana ili crkava, kao naprimjer: Mihael, opat samostana (?) Sv. Sergija i Baha (na Bojani) onda Ivan, opat crkve Sv. Spasa u Baru, pa Petar, opat nedavno otkrivene benediktivne crkve Sv. Mihaela u kotoru, te dalje Tripun, opat takodje nedavno otkrivene ranohrišćanske bazilike i kasnije benediktinske opatije Sv. Marije u Budvi, tačno datirane natpisom iz 840. godine, zatim Petar, opat crkve i samostana Sv. Petra, najvjerovatnije opat benediktinske opatije na otočiću Sv. Georgija pred Perastom, te konačno Georgije, opat crkve Sv. Spasa u Albaniji, nepoznate tačne lokacije.

Veoma je karakteristično da se uz uobičajni latinski izraz „abbas“ upotrebljava i odgovarajući grčki izraz „archimandrita“ za starešinu benediktinskog samostana, što ukazuje na vrlo jak i prisutan vizantijski uticaj.

B i l j e š k e:

1. Prema Smičiklasu, „iznad linije istom rukom dodato: „archimandrita“.

2. Prema Smičiklasu: „isto tako“

3. Prema Smičiklasu: Indikacija krivnjom notora pogrešna, mora biti XIII“

4. Možda, stare benediktinske opatije Sv. Petra u koritu potoka Šuranj, koju je istraživao: Mijovil Pavle, Acruvium, Decatera, kotor u svetlu novih arheoloških otkrića, Starinar NS,

XIII-XIV, Beograd, 1960, str. 39-47.

5. Možda na otočiću Sv. Đorđa (Jurja) pred Perastom.

6. Papa Aleksandar III (1159 – 1185. godine).

7. Vizantijski car Emanuel Komnen (1143 – 1180. godine).

8. Vidi listinu broj 1 i bilješku 1.

Nenamjerna kombinatorika

Piše:
Tamara POPOVIĆ

U članku o proslavi prijenosa moći sv. Tripuna u Hrvatskom glasniku br. 46 umetnut je pasus koji ja nijesam napisao. Sporni pasus glasi: „Izaslanci Crnogorske pravoslavne crkve, čiji je metropolit Mihailo osvjedočeni ekumenist i prijatelj Hrvata i katoličke crkve, kao i ostalih vjerskih i nacionalnih zajednica gospodin Bojan Bojović, prototojerej, i gospodin Ivan Pajović, jerej“, navodi se u regiranju mons. **Antuna Belana**, upućenog našoj redakciji.

Sa gospodinom Belanom, koji za naš list ima samo riječi pohvale, imamo iznimno dobru suradnju.

On je u svom dopisu POTPUNO u PRAVU!!! Nama se omakla novinarski neoprostiva greška. U želji da na vrijeme i što iscrpnije izvijestimo hrvatsku, ali i ostalu javnost, o važnim događanjima vezanim uz jedinstvenu obljetnicu Sv. Tripuna, dogodilo se to da su se presložila dva teksta bez odvajanja.

Naime, tekst o pripadnicima Crnogorske pravoslavne crkve, koji jesu pribivali Sv. misi 13. siječnja, trebao je biti potpuno odvojen, tj. dat u bo-

ksu uz članak. Taj tekst je napisao naš počasni član i stalni suradnik Hrvatskog glasnika iz Dubrovnika, gospodar Željko Filičić, zauzeti ekumenist i neimar mira te bratskog povezivanja između kršćanskog Zapada i Istoka. Taj dragovoljac Domovinskog rata bio je, kako je kazao, „oduševljen činjenicom da među svećentvom kršćanskog Istoka imade onih koji su na Kristovom tragu jedinstva, uvažavanja i bratske ljubavi bez obzira na prošlost, na različite tradicije i sve ono što se ljudskim načinom ispriječilo na Kristovoj stazi ljudske uzajamnosti i uvažavanja“. Posebno je bio oduševljen njihovim prijateljskim odnosom spram hrvatskog naroda i njegove tradicije, pa je napisao tekst, moleći me da ga uvrstim u Hrvatski glasnik.

Njegov tekst je došao u posljednji čas, pred tisak i dogodio se grafički propust, koji je mons. Belanu zasmetao i vjerojatno prouzročio štetu..

Budući smo svjesni da to nije bilo politički oportuno, te da je i osobno mogao trpjeti nelagodu zbog toga, želimo istaknuti da nam je iskreno žao zbog tog propusta, makar bio i na tragu ekumenskih nastojanja zauzetih kršćana i hrvatskih branitelja.

Stoga molimo mons. Belana

da prihvati našu, prije svega moju ispriku, ali i svi koje je objavljivanje teksta našeg suradnika pod njegovim potpisom moglo pozlijediti.

Osobno sam i profesionalno sretna što me zapala čast uređivati Glasnik jedne manjine, s takvim povijesnim, vjerskim i kulturnim nasljeđem, kao što su Hrvati Crne Gore. U dosadašnjem radu mi je jedini cilj bio služiti istini i afirmaciji te grane Hrvatstva i ponosne komponente crnogorske državnosti. Neizmjereno materijalno ali i duhovno bogatstvo, kao i njihov položaj i doprinos društvu, potaklo me da se još više zauzmem za te ljude, za tu zajednicu, nego bi to zahtjevao korektni profesionalni angažman.

Na inzistiranje mnogih članova HGDCG-a, čitatelja našeg lista, te prijatelja HGDCG-a, Hrvata Crne Gore i hrvatske kulture, prihvatili smo suradnju i mogućnost

Susret gostiju HGDCG iz Dubrovnika sa pripadnicima CPC, Kotor, 8. veljače

da promoviramo jednu od bitnijih sastavnica hrvatske posebnosti i kulturnih značajki, a to je pripadništvo katoličkoj crkvi i odanost toj tradiciji. Naravno da smo u uređništvu uvažavali sve činjenice koje se kao Božji blagoslov nadaju ovoj maloj vrijednoj zajednici, a to je osuđenost na ekumenizam, zajedništvo u Kristu i vjeri sa drugima i različitim.

Otuda i entuzijazam da prikazemo prije svega mladim naraštajima svo bogatstvo i vrijednost ne samo kulturne nego i vjerske baštine katolika i Hrvata u Crnoj Gori. Zato se iskreno nadamo da ćemo i dalje surađivati na ovom važnom zadatku na korist svih ljudi dobre volje, s obje strane granice, ne dijeleći se zbog političkih ili ma kojih razloga. Dakle razliku među kršćanima, kada je to i ne utemeljeno, odričući pravo pribivanja GOZBI JAGANJEVOJ pripadnicima i pred-

vodnicima vjerskih zajednica, samo zato što nisu poćudne političkoj kombinatorici.

Najljepše zahvaljujemo na uviđavnosti mons. Belana uz čvrstu nakanu da se takva

greška više ne ponovi i kad je urađena u kontekstu najboljih namjera i svekršćanskih nakana. Još jednom zahvaljujem na razumijevanju i suradnji.

PRVI SASTANAK MINISTARA KULTURE CRNE GORE I VATIKANA

Značajan susret

Ravazi, Mićunović
i Sbutega u Vatikanu

Piše:
Danica NIKOLIĆ

Ministar kulture, sporta i medija **Branislav Mićunović** razgovarao je 13. veljače u Vatikanu sa Njegovom Ekselencijom Monsinjom **Danfrankom Ravazijem**, ministrom kulture Svete Stolice (monsinjom Ravazi je ujedno i Predsjednik papskog vijeća za kulturu, Predsjednik Papske komisije za kulturna dobra Crkve, Predsjednik Papske komisije za sakralnu arheologiju, te Predsjednik papskih akademija).

Na inicijativu ministra Mićunovića, Vatikan će se preko svog predstavnika uključiti u obilježavanje 1200 godina prijenosa moćiju Sv. Tripuna u Kotor

To je bio prvi susret ministara kulture Crne Gore i Vatikana u povijesti dviju država.

Ministar Mićunović i Monsinjom Ravazi su razgovarali o suradnji u oblasti zaštite i restauracije spomenika kulture Crne Gore, pomoći u prezen-

taciji kulture Crne Gore u inozemstvu, suradnji u okviru naučnih istraživanja, suradnji Papskih akademija sa akademijama u Crnoj Gori i mnogim drugim temama.

Monsinjom Ravazi je naglasio da ovaj susret nije puka kurtiozija, već da je od izuzetnog

Sa proslave sv. Tripuna, 8. veljače

značaja za Svetu Stolicu. Uvažavajući sve osobenosti karakteristične za Crnu Goru, Monsinjur Ravazi je ponudio nekoliko konkretnih prijedloga za zaštitu i revitalizaciju spomenika kulture.

Na inicijativu ministra Mićunovića, Vatikan će se preko svog predstavnika uključiti u obilježavanje 1200 godina prijenosa moćiju Sv. Tripuna u Kotor.

„Suradnja koji smo dogorili danas je veoma značajna. Ovo je tek početak, ali će se veoma brzo razvijati u tri pravca – oblasti kulture u najširem smislu, zaštite kulturnih do-

bara i u oblasti povijesti i arheologije. Ovo je veoma značajno za nas. Crna Gora jeste mala po teritoriji, ali je mnogo veća od Vatikana, rekao je Monsinjur Ravazi.

Ministar Mićunović je istakao da je Crna Gora veoma posvećena svom multietničkom i multikonfesionalnom konceptu, i da u tom smislu posebnu pažnju obraća i na položaj Katoličke crkve u Crnoj Gori.

„Veoma me je obradovao razgovor o suradnji u oblasti zaštite kulturnih dobara i suradnji Papskih akademija sa akademijama u Crnoj Gori.

Ovaj susret osjećam veoma prijateljskim i vjerujem da je ovo tek prva od prigoda da razgovaramo, a da ćemo drugu priliku imati uskoro u Crnoj Gori”, rekao je ministar Mićunović.

Ministar Mićunović i Monsinjur Ravazi su posebno naglasili značajnu ulogu **Antona Sbutege**, crnogorskog ambasadora pri Svetoj Stolicu, u uspostavljanju i održavanju dobrih veza dviju država.

„Ambasador Sbutege će i dalje biti naša najvažnija točka oslonca u suradnji sa Crnom Gorom”, naglasio je Monsinjur Ravazi.

*GRAD SE OKITIO NJEGOVIM KIPOVIMA, A
SVETAC NA SRCU DRŽI SVOJ GRAD*

Sveti Vlaho i Dubrovnik

Vlaho je rođen oko 260. godine u Armeniji, u gradu Sebasti. Je li sv. Vlaho izabrao Dubrovnik za svoj Grad ili je Grad izabrao sv. Vlahu za svoga Parca, teško je reći. Prava ljubav, očito, mora biti uzajamna

Piše:

Don Toma LUČIĆ

(rektor crkve sv. Vlahu u Dubrovniku)

Sveci imaju svoje kreposti i svoje specijalnosti. Imaju svoje štovatelje i svoje pokrovitelje, a i sami su pokrovitelji mnogim mjestima, gradovima, zemljama i pojedincima. Neki od njih imaju i svoje gradove kao sveti Nikola barski, sv. Ambrozije milanski, sv. Dujam splitski, sv. Tripun kotorski. Ovo napose vrijedi za jednog od njih koji se samo u jednom Gradu i pod jedinstvenim imenom Sveti Vlaho slavi. To je sv. Vlaho dubrovački. Ime je izvedenica od armenskog imena Vlas i grčke varijante tog imena Vlasius, dok se u drugim krajevima zapadnog kršćanstva isto ime izvodi od latin-

ske varijante imena Blasius – Blaž.

Vlaho je rođen oko 260. godine u Armeniji, u gradu Sebasti. Danas je to turski grad Sivas, stotinjak kilometara sjeverozapadno od Ankare.

Kao plemenita i fina duša izabire liječničko zvanje. Ima li što ljepše nego li blažiti boli i vidati rane ranjenima? Što je izabrao to je s ljubavlju obavljao.

Oko 303. godine umire bi-

skup Sebaste. Puk i svećenstvo jednoglasno za novog biskupa biraju liječnika Vlaha. Liječnik tjelesnih boli postaje još bolji liječnik bolesti duša. Kao biskup revno obilazi svoje vjerničko stado. Utvrđuje ih u vjeri i ljubavi prema rodu i otačkoj baštini. Zauzima se za slabe. Hrani gladne. Liječi bolesne na duši i tijelu. Sve su to vrline koje će s Parcem (Patron) doći u Dubrovnik. Već za života čini čudesne stvari. Umnaža kruh nekoj sirotici. Čudesno ozdravlja dječaka kojemu je kost zastala u grlu. Ovo njegovo čudo temelj je obredu grlićanja koje se na njegov blagdan obavlja diljem svijeta. Žena neka s polumrtvim djetetom na rukama dolazi svetom biskupu. Kroz plač traži pomoć i spas svog sina. Svetac je podigao oči k nebu. Izgovorio molitvu i djetetu dao blagoslov. Dijete se zakašljalo

i izbacilo kost iz grla. Od sreće zbunjena majka ne zna kako zahvaliti za tako veliko dobročinstvo. Svetac i to razumije. Šalje u hram zapaliti dvije svijeće i neka to bude zahvala Bogu. Od tada se u kršćanskoj tradiciji s dvjema svjećama pod grlom moli za govor Sv. Vlaha i daje blagoslov ustaljenom formulom: „Po zagovoru svetoga Vlaha, biskupa i mučenika oslobodio te Bog bolesti grla i svakoga drugog zla, u ime Oca i sina i Duha Svetoga Amen.“

U Dubrovniku se sveti Vlaho štuje već 1037 godina. Je li sv. Vlaho izabrao Dubrovnik za svoj Grad ili je Grad izabrao sv. Vlaha za svoga Parca, teško je reći. Prava ljubav, očito, mora biti uzajamna. Grad se okitio njegovim kipovima sa svih strana, a Svetac, pak, uvijek na srcu drži svoj Grad.

U početne veze Sveca s Dubrovnikom vodi nas jedna legenda. Mlečani, ti vječiti rivali Dubrovčana, tražili su zgodnu priliku da šapa velikog lava stane na Dubrovačku zemlju. Prava je prigoda bila kad su na putu za Levant svratili u Dubrovnik opskrbiti brodove i ljude za daleko putovanje na istok. Brodovlje mletačkog lava bilo je usidreno pred Gradom, a Grad, ne sluteći ništa, spavao je mirno. Jedini je katedralni župnik Stojko duboko u noć bdio i molio nad svojim pukom. Zaronjen u molitvu imao je viđenje. Dostojanstven lik sijedoga starca, produhovljenog lica, stajao je pred njim. Predstavio se: ja sam Sourp Vlas - Sveti Vlaho, mučenik iz Sebaste u Armeniji. Došao sam vas obavijestiti da vam je Grad u velikoj opasnosti. Mletački vojnici pokušavaju preko gradskih mira ući u Grad i pokoriti ga. Javite to gradskoj upravi da ozbiljno poduzme obranu Grada.

Župnik to javlja upravi Grada. Brzo se raspoređuje vojska po gradskim zidinama. Najprije obranom, a onda napadom uspijevaju otjerati mletačko brodovlje i vojsku. Nakon uspješno obavljenog posla, gradska uprava bira svetoga starca Vlaha za zaštitnika svoga Grada. Bilo je to 972. godine. Od tada raste kult sv. Vlaha po čitavoj Dubrovačkoj zemlji. Njemu u čast grade se crkve. Prva je bila na ulazu u Grad s Pila. Druga, prekrasna romanička bazilika s lužom, bila je na mjestu današnje crkve s. Vlaha. Izgorjela je u požaru. Na istom mjestu, samo drukčije orijentirana, sagrađena je današnja barokna ljepotica, crkva sv. Vlaha.

U Dubrovniku se ništa nije započinjalo niti završavalo bez zaziva sv. Vlaha. Njegov je lik bio na državnom pečatu i na

Filičić, Schubert i Galjuf, uoči procesije

zastavi, na svakom brodu i na kneževom prstenu. Službeni dokumenti obilježavali su se njegovim likom i imenom. Poslanici male i slavne Republike išli su na Istok i Zapad, k prijateljima i k neprijateljima, a uvijek ispraćani riječima: „Šaljemo vas u ime božje i u ime svetoga Vlaha, zaštitnika i zastavnika našega!“ Pjesnici su mu pisali pjesme, a skladatelji njemu u čast skladali uzvišene himne. I zaista, ono što Dubrovnik u srcu nosi i misli o svom Parcu može se samo molitvom i pjesmom izreći. Nikola Petrović u 16. stoljeću piše molitvu u stihu: “ Ne daj, najveći Bože da tvrđave ove nad kojim

Pomno stražarim, zla ikada pritisne kob!

Kriste, održavaj vazda sigurnost zidina ovih

Da bi uvijek te moj slavio puk!“

U 19. stoljeću Medo Pucić pun vjere i ponosa zanosno pjeva sv. Vlahu:

„Sveti Vlaho, ti si nam jedina I na kopnu i na moru dika Ti si ljubav, Ti si čast, istina Ti si prava sreća Dubrovni-ka.“

S ništa manje žara i ljubavi i danas mladi ovoga vremena pjevaju dragom Svecu. Učenica 5. razreda osnovne škole I.Šubić u svojoj pjesmi svetome Vlahu kaže:

Od davnina držiš Grad u ruci Prkosiš Ti vazda svakoj mucu Ti si moćna stijena od kame-
na

Vječno svjetlo za sva vreme-
na“.

Stoljeća prolaze, ali feste svetoga Vlaha u Dubrovniku ne blijede. Iz godine u godinu slavlje je sve veće, svečanije i ljepše. Festanjuli, trombonjeri i glazbari postaju sve ljepši okvir sadržaju Feste. Svečane

Galjuf, Bebić i Ilić na festi sv. Vlaha

mise na otvorenom ispred katedrale predvode kardinali, nadbiskupi i biskupi. Uspomene na neke od njih nezaboravne su. Pred sam početak II svjetskog rata slavlje je predvodio, onda velikan, danas još i blaženik, blaženi **Alojzije Stepinac**, kardinal i zagrebački nadbiskup. Stradunom je nosio relikviju glave sv. Vlaha. Taj prizor ovjekovječio je **I. Dulčić** na vitraju zapadnog prozora crkve sv. Vlaha. Sada se u procesiji nose i njegove relikvije. Tisućgodišnje slavljenje sv. Vlaha 1972. predvodio je blage uspomene kardinal **Franjo Šeper**, prefekt Kongregacije za nauk vjere. Od čitavog hrvatskog i katoličkog puka obljubljeni kardinal **Franjo Kuharić** bio je gost više puta. Njegova Kristovim duhom nadahnutu riječ izgovorena u jeku Domovinskog obrambenog rata, dugo

će još odzvanjati u našim dušama: „Ako netko zapali tvoju kuću, ti njegovu sačuvaj, ako netko oskrvne ili ubije tvoga bližnjega, ti njegova nemoj“.

Uza sve više barjaka i više štovatelja sv. Vlaha Festa se otvara riječima himne:

„Sad razvijmo barjak
Pred oltar kleknimo svi
Prošlosti slavne
Nek danas ožive dni.“

A na svršetku proslave u Gradu i na Gorici sv. Vlaha spušta se svečev barjak s Orlandova stupa uz riječi posljednje kitice iste svečane himne:

„Uz barjaka vijor
I zvona svečani zvuk
Himnu slobode davne
Pjeva ti harni puk“.

Tako se slavi, i tako će se vazda slaviti naša najljepša Festa sv. Vlaha, i hoće ako Bog da.

1037. festa

Grad Dubrovnik 3. veljače je 1037. put svečanim euharistijskim slavljem ispred katedrale i živopisnom procesijom gradskim ulicama slavio dan svoga nebeskog zaštitnika svetoga Vlaha. Uz pucanje Dubrovačkih trombunjera, predvođeni brojnim svećenstvom pod barjacima svojih župa i bratovština okupili su se hodočasnici iz Grada i sa svih strana Dubrovačke biskupije, ali i župa širom Hrvatske i susjednih zemalja kako bi odali počast dubrovačkom parcu. Svi su se okupljeni Dubrovčani poklonili “moćima”, relikvijama koje se čuvaju u riznici dubrovačke katedrale, a posebno “pelenici maloga Isusa”, koja se kao najvrednija relikvija nosi pod posebnim baldahinom. Bokeljska mornarica iz Kotora imala je čast čuvati je i nositi na procesiji 2007.

Uza zvuke zvona svih dubrovačkih crkava dubrovačkim ulicama krenula je nakon mise duga procesija hodočasnika. U ranim jutarnjim satima grupa od 50-ak Bokelja predvođenih **Ljerkom Sindik** i **Božidarom Šaltićem** uputili su prema Dubrovniku da bi nazočili svečanom misnom slavlju i priključili se iseljenicima iz Boke u procesiji pod barjakom Bokeljske mornarice.

U proslavi su sudjelovali članovi HGDCG, tajnik **Trip Schubert**, povjerenik za Hrvatsku **Krunoslav Težak**, počasni član HGDCG iz Dubrovnika **Željko Filičić** i urednica Hrvatskog glasnika **Tamara Popović**. Prethodnog dana, 2. veljače, predsjednik HGDCG dr. **Ivan Ilić** sa suprugom, i povjerenik za Hrvatsku **Krunoslav Težak** odali su počast poginulim braniteljima Grada na Boninovu, te nazočili svečanoj gradskoj sjednici.

I ove je godine HGDCG na proslavu pozvala gradonačelnica Dubrovnika **Dubravka Šuica**, kojoj su čestitke u povodu velike feste uputili dr. Ivan Ilić i crnogorski ministar kulture **Branislav Mićunović**. **T. P.**

Priznanje Terezi Kesoviji

Povijest je učiteljica istine

Piše:
Tamara POPOVIĆ

Oče Biskupe, bili ste u Kotoru prigodom proglašenja Katedrale Sv. Tripuna na razinu papinske bazilike, točnije bazilike minor. Možete li nam reći nešto više o tome, kako ste osobno doživjeli svečanost na kojoj ste koncelebrirali Sv. Misu i održali zapaženu propovijed koja je odjeknula među vjernicima?

- Drago mi je što sam mogao nazočiti svečanosti u Kotoru kad je na sam dan dolaska moćiju sv. Tripuna, 13. siječnja 2009. godine, kotorska katedrala proglašena 'malom bazilikom'. Velika je to čast i za Kotor i njegovu katedralu, kao i za sve štovatelje sv. Tripuna čije se moći već 12 stoljeća časte u tom Božjem hramu. Iako je kiša mogla omesti svečanosti, kotorska je prvostolnica bila prilično popunjena. Bokeljska mornarica koja je povijesno, kulturno i vjerski vezana uz svoga svetog zaštitnika, kao i katedralni mješoviti zbor učinili su da je dan dolaska moćiju njihova zaštitnika svečano i lijepo obi-

Stara je mudrost govorila kako je 'povijest učiteljica života'. Neka nas ona nauči da je ona i 'učiteljica istine' koja je jedina kadra oslobađati ljude od ideologija i predrasuda i učiniti ih dobrim susjedima i graditeljima bolje i ljepše budućnosti

lježen. Veseli me što kažete da je moja prigodna propovijed naišla na pozitivan odjek. Pogotovu ako je to i mali kamenčić u kontekstu velikog povijesnog mozaika koji ove godine obilježava Kotorska biskupija.

Možete li nam pobliže objasniti značenje i važnost odluke Sv. Oca Pape da tim činom počasti jednu staru i uglednu Biskupiju, ali nažalost zbog nepovoljnih okolnosti posljednjih stotinjak godina sve malobrojniju?

- Odličja su se uvijek dodjeljivala 'starima i zaslužnima'. Istina, u vremenu brojnih sportskih natjecanja i sportskog mentaliteta oni se daju i mlađima. Ali, u slučaju kotorske katedrale, naslov 'bazilike' je zasigurno

dodijeljen kako zbog 'časne starosti', tako i zbog 'zaslugâ vjernosti'. To je zapravo i onaj osjećaj koji posjetitelj ima kad ulazi katedralu sv. Tripuna: strahopoštovanje pred svakim kamenom koji je ugrađen u taj Božji hram i divljenje pred skladom njezinih dimenzija i ljepotom njezinoga sklada. Kad u Dubrovniku želimo nekoga pohvaliti, onda velimo 'da je skladan'. A skladnost i bitna odlika kulture izražena u onom klasičnom 'unum, verum, bonum, pulchrum' koji se prožimaju i umrežuju. Čestitam i obnoviteljima koji su taj sklad uspjeli sačuvati i prigodom nedavne detaljne obnove.

Među vjernicima Vaše Biskupije, ali i među katolicima Crne Gore, uživajte

ugled čovjeka promišljenih inicijativa i dobrog propovjednika, jednom riječju zauzetog pastira. Kako vidite opstanak brojčano malene katoličke i hrvatske zajednice u Boki? Iako je brojčano mala, ta zajednica je izuzetno agilna i odlučna u očuvanju svojeg identiteta i svoje baštine, vjerske i svjetovne. U to ste se i sami mogli uvjeriti jer ste rado viđen gost u našoj sredini prilikom značajnih događaja. Ima li prostora da Vaša Biskupija i Grad Dubrovnik dodatno pomogne toj mukotrpnj borbi opstanka?

- Iako je, kako velite, zajednica Hrvata u Boki Kotorskoj i Crnoj Gori malobrojna, drago mi je čuti da je agilna i odlučna čuvati svoju baštinu i svoj identitet. To je zapravo

ono po čemu smo prepoznatljivi i po čemu će nas i ubuduće drugi prepoznavati. To je naše ime i prezime u sklopu drugih kultura i naroda. Kad se sutra bude formirala velika zajednica europskih naroda 'bez granica i putovnica', naša 'osobna karta' bit će naša vjerska i kulturna baština. Dubrovnik je kao i Kotor kroz stoljeća bio prepoznatljiv 'grad s dušom'. A takvi će nadam se i ostati kako bi sadašnjim i budućim pokoljenjima prenijeli ono što su im njihovi preci namrli, a oni s ponosom i zahvalnošću primili. Relativna blizina ovih dvaju gradova upućuje ih jedne na druge da surađuju i međusobno se potpomažu, na kulturnom, odgojnom, vjerskom, ekonomskom i svakom drugom području.

Dubrovačka i Kotorska Biskupija su na našim prostorima takorekuć granične, još od vremena raskola, prema crkvama kršćanskog istoka, a od 15. stoljeća i prema islamu. Kako vidite njihovu ulogu u ekumenskim nastojanjima, kreće li se i kako na tom planu. Može li u tome biti makar od male pomoći naše iskustvo gdje su u mješovitim brakovima Crnogorke odgajale uvjerene Katolike i ponosne Hrvate, uz uvažavanje obaju tradicija. Mnogo je takvih primjera u prošlosti ali i u sadašnjosti, unatoč nesklopnim i ponekad okrutnim okolnostima.

- Dobro ste primijetili da su naše dvije biskupije, Kotorska i Dubrovačka, stoljećima

bile na raskršću s kršćanima pravoslavne vjere, kao i s pripadnicima islama. Naši su očevi u duhu one narodne 'tuđe poštuju, a svojim se diči', ostali vjerni svojoj tradiciji. U duhu te vjernosti, rekao sam, naslov 'bazilike' nije samo čast za katedralu u kojoj se rado okupljate i liturgiju slavite, nego je to priznanje i toj malobrojnoj skupini katolika koji su vrlo često u teškim i nepodnošljivim okolnostima ostali vjerni. Ni njima, kao uostalom ni njihovu zaštitniku mladom Tripunu nije nedostajalo ni kušnje, ni teškoća. Zato sam u nedavnoj propovijedi rekao: 'ako je Tripunovo vrijeme, kao i nedavno doba nacističkih i komunističkih progona rađalo kršćane mučenike, na pomolu je doba koje će u slobodi i demokraciji tražiti zauzete svjedoke i uvjerene Kristove učenike koji će bez straha davati svjedočanstvo za njega'. U tom kontekstu otvara se ši-

roko i plodno polje ekumenske suradnje s vjernicima pravoslavne vjere. Lijepo je, stoga, bilo što su crkveni predstavnici pravoslavlja nazočili svečanostima u čast sv. Tripuna, te pozdravljali zvonima i kandilima njegove svete relikvije. Sveci nas povezuju ne samo s nebom, nego i međusobno u 'ovoj suznoj dolini' na zemlji. Valja im se samo moliti i osluškiivati njihova nadahnuća i poticaje koji su uvijek usmjereni za naše dobro.

I za kraj, što možete poručiti katolicima Crne Gore, napose Hrvatima, ali ostalim Crnogorcima koji su im bili i ostali bliski i u najtežim vremenima, te pomagali i pomažu koliko mogu da ponosno žive svoj identitet i radosno ispovijedaju svoju Vjeru. Među mnoštvom u Katedrali bilo je i pravoslavne braće, koji su došli iskazati svoje poštovanje i pokloniti se veli-

koj tradiciji.

Što biste, pak, poručili onim drugima koje još vodi zazor prema kršćanskim vrijednostima.

- Već sam u odgovorima na indirektan način verbalizirao i određene poruke koje su nadam se razumljive i prihvatljive. Istina u ozračju nedavnih ratnih godina i strašnih stradanja ljudi i razaranja kuća i crkava u mojoj Dubrovačkoj biskupiji, teško je izricati neke poruke koje ne bi mogle biti krivo ili nedobronamjerno protumačene. Rat je poguba ljudske naravi, pisao je naš veliki dum Marin Držić, čiju smo petstotu obljetnicu rođenja prošle godine kroz razne kulturno književne manifestacije proslavili u Dubrovniku i diljem Hrvatske, a u toj proslavi nije izostao ni Kotor. U ratu nitko ne dobiva. Svi su gubitnici. Drago mi je, stoga, čuti da su brojni Crnogorci bili blizu Hrvatima u tim 'ludim godinama'. Neki su se i javno i kritički očitovali u pogledu ratovanja Crne Gore, a neki su se osobno i ispričali zbog toga što su njihovi zemljaci sudjelovali u ratnim pohodima na Hrvatsku. Čini mi se ipak, da se na planu priznavanja istine iz nedavnih ratnih zbivanja premalo učinilo. Dobro je što institucije dviju država uspostavljaju veze na više razina koje će pomoći da se ratne rane zaliječe. No, ne smije se pri tome zaniijekati ili zataškavati povijesna istina, ili pak omalovažiti njezina ratna težina poznatim pojednostavljenim izričajem 'tko nas bre zavedi'. Stara je mudrost govorila kako je 'povijest učiteljica života'. Neka nas ona nauči da je ona i 'učiteljica istine' koja je jedina kadra oslobađati ljude od ideologija i predrasuda i učiniti ih dobrim susjedima i graditeljima bolje i ljepše budućnosti.

Biskupi Puljić i Janjić

Varaždin

Piše:

prof. Marina BASTAŠIĆ

Barokni grad. Grad umjetnosti. Grad koji plijeni pažnju svakoga posjetitelja. Smješten u sjeverozapadnome dijelu Hrvatske, glavno je središte Varaždinske županije, s preko 50 000 stanovnika.

U doba carice Marije Terezije, od 1767. do velikoga požara 1776, bio je i središte tadašnje vlade, odnosno glavni grad Hrvatske, a prvi se put spominje kao Garestin 1181. godine, te 1209. postaje slobodnim kraljevskim gradom.

Danas je Varaždin jedan od najrazvijenijih gradova Republike Hrvatske. Izrazito je kulturno, političko i gospodarsko središte, a njegov brzi i kvalitetni razvoj rezultirao je time da je sam grad Varaždin grad partner mnogim svjetskim središtima poput Trnave, Ptuja, Auxuerrea, Bad Radkersburga...

Ono što Varaždin osobito karakterizira jest njegova spomenička i umjetnička baština – to je „najbarokniji“ hrvatski grad, ali ima vrijednih palača, crkvi i kapela iz razdoblja gotike, renesanse te postbaroknih razdoblja. Time je jedan od hrvatskih gradova – kandidata za upisivanje na listu svjetske baštine UNESCO-a.

Ulice stare jezgre pune su iznimno vrijednih palača, od kojih se posebno ističu palača Drašković (u kojoj su se održavali i sabori), Gradska vijećnica, palača Patačić, palače Erdödy i Keglević. Osobito su vrijedni franjevački, ur-

šulinski, kapucinski i samostani ostalih crkvenih redova, a u nekadašnjemu isusovačkom samostanu danas je jedan od varaždinskih fakulteta, ali i sjedište Varaždinske biskupije.

Iz godine u godinu, već tradicionalno, Varaždin je domaćin „Baroknih večeri“ – glazbene manifestacije koja nas vješto vraća u razdoblje gracioznosti glazbe, plesa i kostima.

„Barokne su večeri“ započele davne 1970. godine, te su s vremenom postale i priznatom

svjetskom kulturnom manifestacijom, a ujedno i dijelom turističke ponude grada Varaždina.

Posjetite li ovaj grad, zasigurno ćete biti oduševljeni njegovom gastro ponudom. Domaća hrvatska kuhinja izmamit će od vas potražnju za duplom porcijom. Mirisno, hrskavo, mekano pecivo – Varaždinski klipić – gastro je simbol ovoga grada.

Ukoliko ste „tanki“ s vremenom, tu je za vas najstariji varaždinski restoran brze hrane Šanjek na Trgu slobode, a s druge pak strane,

ako vam je vrijeme naklonjeno i odlučili ste ga provesti u zalogaju dobre domaće kuhinje, vrata svojih restorana vam otvaraju „Zlatna guska“, „Angelus“, „Zlatne ruke“, „Tilia“...

Energija koja vlada ovim gradom, uz gostoljubivost mještana te nezaobilazne gastro i kulturno-umjetničke ponude, zasigurno će ostaviti neizbrisiv trag svakome posjetitelju, a miris svježe pečenih klipića ponukat će vas da se uvijek iznova vraćate najbaroknijemu hrvatskom gradu.

PREDSTAVLJAMO NACIONALNE PARKOVE

Kornat

Kornate su mnogi spominjali, ali ipak je o njima najljepše riječi izrekao George Bernard Shaw: “Posljednjeg dana Stvaranja Bog je poželio okruniti svoje djelo i stvorio je Kornate, od suza, zvijezda i daha”

Piše:
Marko ZORNIJA

Kornatska otočna skupina jedinstvena je ne samo na Jadranu, nego i na cijelom Sredozemlju. Na površini oko 300 km² nalazi se 140 otoka, otočića i hridi, ukupne površine kopna oko 63 km². Protežu se u dužinu 35 km, a najveća širina arhipelaga je 14 km.

Po otoku Kornatu, najvećem u skupini, na koga otpada 64% ukupne površine kopna,

ti

čitava skupina dobila je i naziv. Zbog osobite ljepote i jedinstvenog prirodnog bogatstva 1980. godine jugoistočni dio Dugog Otoka sa zaljevom Telašćicom i cijela skupina otoka proglašeni su nacionalnim parkom. Godine 1988. granica NP se revidira te se isključuje dugootočko područje i proglašava parkom prirode. I na koncu 1997. godine izmjenama Zakona o NP Kornatu, utvrđuje se današnja gra-

nica NP, koja obuhvata 21 800 ha, sa 89 otoka, otočića i hridi. Otočje u parku proteže se u dva usporedna niza, koja se poklapaju pravcu pružanja Jadranske obale. Prvi niz čine otok Kornat, Vela Smokvica, te Mrtenjak, dok vanjski otočni niz smješten ka otvorenom moru sačinjavaju brojni manji otoci i hridi. Geološki, ovi otoci su gotovo u cjelosti izgrađeni od rudistnih vapnenaca, što naglašava njihovu uslojenost,

čija debljina varira od 10 cm do 3 m, pa je uočljiva i sa velikih udaljenosti, a to pridonosi neponovljivom krajoliku.

Okršenost na otocima je velika, pa se mogu naći sve forme krša, šrape, ponori, vrtače, jame, špilje, te mala krška polja pokrivena plodnom crvenicom. Budući da nema vegetacije, zapravo je jako siromašna, vidljivi su nabori nastali tektonskim pokretima i erozijom, što krajoliku daje još jednu speci-

fičnost. Sa jugozapadne strane otoka smještenih ka otvorenom moru formirale su se krune, odnosno odsječene litice nad morem.

Sjeveroistočna obala Kornata je teško pristupačna, pa se u NP ulazi kroz dva ulaza: Opat, između rta Opat i otoka Velika Smokvica i Proverse, između Dugog Otoka i Kornata. Prije otprilike tisuću godina ovog prolaza nije ni bilo. Dugi Otok i Kornat bili su jedinstveno kopno. Danas je Mala Proversa produbljen i označen pomorski prolaz.

Iako od Šibenika do Zadra postoje mnogi izletnički brodovi koji Vas mogu dovesti do Kornata, onaj "pravi" dolazak je sa Murtera. Još ako ste srećnik pa upoznate izvornog Kornataru, ili kako se u lokalnom nazivlju govori Kurnataru, osigurali ste uvjete za potpuni užitek na ovim otocima. U povijesti, Murterini koji su neraskidivo povezani sa Kor-

natima, i koji su uglavnom vlasnici nepokretnosti na njima, na otoke su dolazili svojim karakterističnim brodicama, pokretanim veslima ili latinskim jedrom, koje tim brodicama daju karakterističan i prepoznatljiv oblik. No, obični posjetitelji uglavnom dolaze suvremenim jedrilicama ili turističkim brodovima. Između vanjskih otoka i Velikog Kornata skoro svaka vala osigurava sigurno sidrenje broda ili vez na mulu. Svakako, odmah pored mula su i restorani u koji pružaju svjež, tek ulovljenu ribu. Osim restorana i boravka na brodovima, moguće je unajmiti smještaj, u autentičnom okruženju dopunjen luksuzom električnog osvjetljenja sa solarnih panela ili mini vjetroelektrana. Također, i vodoopskrba je prilagođena suvremenom životu, pitka voda je dostupna u stambenim objektima, iako korištena iz starih gušetrni, od kojih je najveća

ona u selu Kravljačica. U okviru NP nalazi se na otoku Velika Panitula ACI marina koja u sezoni smjesti veliki broj jedrilica.

Osim užitaka na jedrenju ili obilaskom sa mora izletničkim brodom, nacionalni park se može obići i šetnjom po kopnu.

Na Kornatu su označene i uređene staze kojima se može obići gotovo cijeli otok. Svakako, jedna od najposjećenijih staza je ona koja od Vruje ili Kravljalice upućuje na najvišu točku Kornata, vrh Metlina, inače najvišu točku cijelog arhipelaga. Sa njega se pruža prekra-

san pogled na skoro cijeli arhipelag. U podnožju brda nalaze se najpoznatije kornatske ruševine: utvrda Tureta i apsida crkve Svete Marije, u čijem je središnjem brodu sagrađena crkva Gospe od Pohođenja ili kako je Kurnatari zovu Gospa od Tarca. Ovako izabrano mjesto u blizini jednog od najvažnijih kornatskih polja Tarac ili Taračko polje stoljećima je bilo važno strateško mjesto.

S druge strane Metline nalazi se magazinova škrla, najveća kamena ploča na Jadranu. Do ovog mjesta se takođe dolazi planinarskom stazom. Magazinova škrla je posebna vrsta klizišta, gdje je "paket" vapnena skliznuo po svojoj litološki istovrsnoj podlozi. Uzrok ovoj pojavi vjerojatno leži u nekom potresu. Planinareći ili šetajući po Kornatu, ili ostalim otocima svakako ćete sresti stada ovaca, koje se slobodno kreću tražeći hranu na škrtom zemlji. Kada dođe vrijeme striženja,

Kurnatari hvataju ovce, vrlo spretno se krećući po kršu kako bi ih okružili. Nakon stižnje životinje će ponovno biti slobodne. Osim njih, također su brojna krda tovara, slobodnih u potrazi za hranom. Zanimljivo je susresti par starih tovara koje je krdo odbacilo i koji rado prilaze ljudima tražeći hranu. U nacionalnom parku postoje stroga pravila, kako bi se zaštitila autohtonost biljnog i životinjskog svijeta, a nadzornici NP imaju velike ovlasti, te su kazne za njihovo nepoštivanje jako visoke.

Utiske sa Kornata jako je teško prenijeti, oni se trebaju doživjeti. Ako boravite na Kornatima mjesec dana, prilikom odlaska shvatit ćete da je potreban još jedan za posjetiti ono što ste preskočili, a kada budete imali priliku za ponovni posjet opet neće biti dovoljno vremena. Kornati začaraju posjetitelja i vežu ga zauvijek za sebe.

Nesložnost Bokelja

Romeo Fiorelli (1870 – 1958), građanin grada Kotora, kroničar svojeg doba, u svojim je zapisima sačuvao od zaborava mnoga obična i značajna događanja toga vremena. „Hrvatski glasnik“ uz odobrenje obitelji Fiorelli, prvi je časopis koji će u nastavcima prenijeti Kroniku grada Kotora, gledanu i doživljenu očima građanina Romea Fiorellia. Priloge prenosimo izvorno, bez ispravljanja i lektoriranja, kako bi čitateljima predložili pučki govor onoga vremena

Priredio:
Dario MUSIĆ

God. 1922 prigodom vjenčanja Nj. Vel. Kralja Aleksandra, voštena tvornica Gagrizza-Depoppe u Kotoru izradila je 5 svijeća, i to dvije za Kralja i Kraljicu, dvije za kumove i jednu za Patrijarha. Svijeće su bile izrađene na intalj, izrezan reljef sa liščama naranče. Po srijedu i po dnu bile su okovane sa srebrenim prstenom širine oko tri centimetra. Da se ove svijeće prenesu u Beograd, morao sam ja izraditi šatulj, tapiciran u modri svileni pliš. Na poklopcu je bio izrađen u zlato jugoslavenski grb. Svijeće su bile duge 50 centimetara.

Karneval na Cetinju

God. 1925 bio sam pozvan na Cetinje od odbora da dođem da im organiziram popodnevnu zabavu zadnjeg dana poklada i da im načinim Karnevala. Ja sam sve to uradio po kotorski.

Na Cetinju je to bilo veliko iznenađenje, jer to nisu nikada vidjeli. Jedan Crnogorac rekao mi je: Sreća ti se veselila, što si nas ovako razveselio, a kažem ti pravo da na Cetinje nije bilo ovoliko naroda ni kada je bio kralj Aleksandar.

Uvečer sam bio pozvan od odbora na ples u Slobodni dom, kao i na večeru. Sutradan sa odborom otišao na izlet u Podgoricu. Te iste godine umrla mi je sestra Verginia ud. Warsndorf u Taisch Bon, a bila je dobro udata za blagajnika vojne Geni Direkcije, ali joj se dogodila velika nesreća radi gubitka muža i dva odrasla sina i to kroz šest godina. I radi njezine velike žalosti umrla.

U manastiru Sv. Petra

Prije dolaska kralja Aleksandra bio sam pozvat na Cetinje kod Vladike Dožića, da se u salon od manastira uradi 24 poltrone i 2 kanapea. Tu sam radnju prihvatio i uredu završio. Radnja je bila od komisije pregledana i mene pošteno platili.

Što sam volio

Volio sam glazbu, kazalište, plesove i istoriju kao i putovanje. To su za mene bili sportovi, za drugo nisam mario. Volio sam u nedjelju i u svečane dane ići u Crkvu, te sam ih poštovao. U svečane dane nebi radio, no slučajno ako bi morao koju radnju dovršiti. Uvijek sam radio da izađem pošteno kraju. Svakome sam dolazio u susret, ono što sam mogao. Uvijek sam gledao da se pratim sa boljim od mene. Svakome sam gledao ugoditi. Držao sam se skladno. Volio sam uvijek moj rodni kraj i zato sam se u njemu povratio. Dragovoljno bi dao siromahu milostinju, jer sam i ja u djetinjstvu bio siromah, pak to ja ne mogu da zaboravim.

Godine 1934 umro mi je brat Pavao u Senju, koji je bio mogućan i dobro me pomagao. Tako su naša familijarna romantična imena dovršena, Giulia, Paolo i Verginia umrli, ali je Romeo ostao.

Senj – Zagreb

Dana 26 lipnja 1938 god. otišao sam u Senju da posjetim sinove mog brata, kojih do tada nisam vidio. U njihovoj vili sam bio dobro čašćen, te sam one dane uživao kao grof. Zadržao sam se 15 dana i krenuo preko Sušaka u Zagreb da posjetim mog najstarijeg sina Tripa. U Zagrebu sam fino prošao jer sam bio u društvu Kotorana koji su me dočekali i pogostili i zadovoljan sam se vratio preko Splita u Kotor. U Zagrebu sam bi kao gost 8 dana u Vilu Tonći kod gosp Dr. Josipa Jadlovski.

Izabran u odbore i uprave

U odbore: 9 siječnja 1903 sjajna akademija i ples Hrvatske radničke zadruge.

10 kolovoza 1903 veliki revanširani izlet Dubrovčanima.

12 srpnja 1905 izlet u Dubrovnik prigodom blagoslova Sokolske zastave.

15 veljače 1905 veliki internacionalni sjajni ples uz veliko začuđenje.

18 i 19 rujna 1909 prigodom jubileja 110 god. opstanka Bok. Mornarice.

13 veljače 1910 veliki sjajni bal, pare za

hotilion Hrvatske Bokeljske Zadruge.

4 lipnja 1911 izlet u Dubrovnik sa Hrvatskom Bokeljskom glazbom.

14 veljače 1912 Maskirani ples Hrvatske radničke zadruge.

3 svibnja 1914 Veliki koncert sa darovima Hrvatske bokeljske glazbe.

24 rujna 1924 primanje zastave i dekoracije dar Kralj. Aleksandra Bokeškoj Mornarici.

Rujna 1926 izlet u Dubrovnik prigodom Hrvatskog Kulturnog slavlja.

4 studenog 1928 otkriće spomen ploče Hrvatskom Kralju Tomislavu.

3 do 6 srpnja 1930 Velike manifestacije poblaženja Blažene Ozane.

22 kolovoza 1931 izlet u Split sa Građanskom glazbom.

I svake godine prilikom proslave Sv. Tripuna.

U uprave : Građanska glazba, Hrvatska Bokeljska glazba, Društvo Lovćen, Hrvatska radnička zadruga, Grobište, Karneval.

Nezahvalni prema pok. roditeljima

Kada sam poslije 10 godina došao u Kotor, moja je prva sveta dužnost bila da dođem posjetiti grobište. Kada sam uljegao u njemu imao sam što vidjeti. Trava je pokrila grobove i križeve, a ovce i krave pasu po groblju. U onaj čas mi se pričinilo da su živine pokopane i u sebi rekoh, gdje ste Kotorani da ste ovako groblje zapustili (Eto kako Vam izgleda groblje tako vam izgleda grad). Ja sam odmah promislilo da bi se morao postaviti jedan Odbor za uređenje grobišta. Ja sam bio počeo urgirati, ali kako je groblje bilo pod Upravom crkvene vlastito se rastezalo, pak je prošlo mnogo godina badava. Kada se je 1923 god. postavilo društvo Lovćen, gledalo se da ga dadu društvu i daće ga oni urediti, ali opet se rastezalo i opet prošlo nekoliko godina. Napokon god. 1934 se formirao Odbor za groblje. Kad se groblje uredilo tj. ono što se dalo urediti, predložio sam nekim veleposjednicima što im je otac pokopan, da bi bilo pravo da ocu podignu spomenik. Ja sam to uradio sam da bi se groblje poljepšalo. Eto odgovora koji su mi dali, te jedan mi reče u zemlju ili u more to je sve isto, a drugi da je to ludo potrošiti toliki novac za spomenik. Eto nezahvalni sinovi prema ocu koji uživaju stečeno od oca.

Kotor – Dubrovnik II

Kada je Jugoslavija išla u rat 6 travnja 1941 došli poviše Kotora Njemački i Talijanski avioni i počeli bacati bombe, te smo pretrpjeli straha do kapitulacije Jugoslavije. Iza kapitulacije Italije opet gori strah u dane 14 i 15 rujna 1943, izvan grada velika borba Talijani i partizani protiv Njemaca. Dana 15 rujna u 5 sati poslije podne Talijani su se predali

Kotor leži na mrtvoj tački

Opis nemarnosti za uređenje svog grada. Radi tvrdoglavaca, nesložnosti i odgađanja,

Kralj Aleksandar I u Kotoru 1925.

grad Kotor kroz 50 godina nije napredovao kao drugi gradovi, radi pomanjkanja sloge, žrtvovanja i patriotizma. Za ovo Vam pružam sljedeće dokaze:

- God. 1893 Erzeg Rainier, zapovjednik cjelokupnog austrijskog domobranstva (Landwer), naredio je da općina Kotorska mora sagraditi vojarnu za Bokeški bataljon. Općinsko vijeće je odbilo. Dubrovčani kad su to čuli, a već je bila vojarna za svoj bataljon u gradnji, otišla je u Beč jedna deputacija kod Erzeg Rainiera, napomenom da će Dubrovačka općina sagraditi vojarnu za Bokeljski bataljon. I tako 1896. Bokeški bataljon je

prešao u Dubrovnik, u tuđi grad a sve to radi nerazumjevanja i krivice ondašnjeg općinskog vijeća.

- God. 1896 došla je u Kotor jedna privatna komisija iz Beča, da izabere zemljište za gradnju jednog reprezentativnog hotela, a naročito im se svidjela pozicija gdje je naknadno sagrađen hotel Slavija, ali vlasnik Stevo Radivović nije htio zemljište ni za kakove novce da proda. Komisija je otišla u Dubrovnik i sagradila reprezentativni hotel Imperial. Opet radi tvrdoglavosti i nepatriotizma izgubili smo gradnju tog hotela.

- God. 1898 parobrodarsko društvo

Ugarsko- Hrvatsko predložili Općini kotorskoj, da im dodijeli zemljište na obali da sagrađe hotel. Općinsko vijeće odobrilo, ali sa uvjetima da u hotelu mora biti službeni jezik hrvatski, i da se u hotelu ne smije prodavati kafa. Društvo nije moglo pristati na ove uvjete i odbili su da sagrađe hotel. Ovo je drugi izgubljeni hotel radi nepatriotizma koji nisu željeli dobra ni gradu ni građanima, a sve to da sačuvaju lične interese pojedinaca.

• God. 1904 Dalmatinsko Namjesništvo tražilo je od Općine kotorske zemljište za gradnju bolnice. Kako se vijeće sa ovim nije moglo slagati, načelnik Mato Radimiri traži da se bolnica gradi u Dobroti, a Dr. Adam Verona na Prčanju. Neki vijećnici u Kotor, a bilo je ometanja i sa strane nekih drugih bokeljskih općina, pa kako se nije našlo složno rješenje Namjesništvo je odgovorilo općini: Kada Vi Bokelji budete složni i odlučite gdje će se bolnica sagrađiti javite nam. Napokon 1913 pala je odluka da se bolnica sagrađi na zemljištu zvano Rakite, ali prije nego što se počne graditi bolnica, da se sagrađi vodovod. Tako je dana 5 decembra 1913 došao namjesnik Athems i na svečani način je postavljen temelj kamen vodovoda na obali u prisutnosti vlasti. Eto radi nesloge i odugovlačenja, prošlo je devet godina, nastao Prvi svjetski rat i tako izgubili bolnicu.

• Godine 1913 Dalmatinski Namjesnik, kada je otišao da posjeti Biskupa Uccellinija, rekao mu je između svih dalmatinskih biskupa on ima najlošiji stan. Na ovo je biskup odgovorio a šta ja mogu kad mi ne daju boljega. Namjesnik ga je upitao dali u blizini crkve ima kakvo mjesto, pak će mu on sagrađiti biskupsku palaču. Biskup mu je pokazao na trg Sv.Tripuna one

ruševine, a on mu je obećao da će iz Zadra poslati inženjera, da izmjeri teren i da se učini nacrt palače.. Tako je i bilo, inženjer je došao i nacrt izradio. Međutim godine 1914 se zaratilo Austrija je nestala, a nova biskupska palača nije sagrađena.

• God. 1913 Bečko društvo za turističku propagandu za Dalmaciju u dogovoru sa općinom, koja je bila odobrila zemljište i gradnju hotela, trebalo je započeti gradnju hotela, pošto je prethodno inženjer na terenu na obali učinio nacrt. Ali radi početka rata god. 1914, hotel se nije sagrađio, i tako je nestao i treći hotel.

• God. 1916 kada je austrijska vojska okupirala Crnu Goru i zauzela Lovćen, Država je dala naređenje vojničkim inženjerima da načine plan nacrt novog grada u Rakite. Grad se imao zvati Kotor drugi (Cattaro zwei). Nacrt je bio dovršen 1917, a kojom prilikom sam ga i ja lično vodio. Već je počeo pristizati i materijal i započeti gradnja, a radnja se imala započeti 1918 god. Austrija je propala a sa njom i izgradnja Kotora drugog.

• God 1882 Austrija je zvala Bokelje u vojsku, te po ugovoru sa Bokeljima, iste nije imala pravo zvati. Ugovor je bio sačinjen 1814 god. Radi toga Ljubo Jovanović sa ostalim pobjegne u Beograd. S vremenom Ljubo Jovanović postade Ministar Srpske Vlade. Iza preokreta bio je imenovan kao Ministar Jugoslavenske Vlade. Godine 1923 došao je u Kotor poslije 40 god, da posjeti svoj rodni kraj, te je od građana bio sjajno dočekan i preporučili mu u vezi gradnje željezničke Jadranske pruge koja je trebala da prođe između Crne Gore i Kotora. Ljubo Jovanović se odmah zauzeo za gradnju te željezničke pruge i da će gradnja započeti 1928 god. Amerika je bila po-

**Vladika
Gavrilo
Dožić**

sudila novac za tu svrhu, ali su nestali novci i pruga nije sagrađena a sve to nazadak i zapuštenje naših krajeva.

- God. 1925 kada je Nj.Vel. Kralj Aleksandar došao prvi put da posjeti Kotor, ponudio je biskupu Uccelliniju, da čemu sagrađiti novu modernu palaču. Biskup mu je na to odgovorio ovim riječima : Vaše Veličanstvo ja Vam zahvaljujem, ali neću radi mene da mlada država toliko troši.

- God. 1937 na terenu gdje je Austrija imala graditi bolnicu, Jugoslavija je bila počela da gradi gimnaziju. Kada je temelj bio izgrađen i potrošeno milion dinara, radnja se zaustavila, radi toga jer se tu nalazio tvornica sapuna. Kada se prije toga imala tu graditi bolnica, nije postojala tvornica sapuna, jer setvornica sagrađila iza preokreta. Zašto vlasti nisu prije vidjele da to mjesto nije poželjno za graditi gimnaziju. To su uvidjeli kada su se temelji počeli graditi i potrošilo se badava. Takvi ljudi su morali biti kažnjeni. I tako izostala gradnja gimnazije.

- God.1938 Ministar pošte i telegrafa daje naređenje da se u Kotoru sagrađi poštanska zgrada, i da se općina pobrine za teren. Poštanska zgrada se imala graditi na obali, gdje je bio austrijski Bauhof. Načelnik Jovović jedan

od najvećih tvrdoglavaca, isistirao je da se pošta sagrađi na poljani iza centrale a to je vrlo nepodesno mjesto jer zimi za vrijeme velikih kiša i poznatih poplava, bilo bi nemoguće doći do pošte ni sa strane grada ni sa strane obale. Drugi tvrdoglavac, neki dopisnik Glasa Boke, koji mi nije poznat ali sumnjam koji je napisao je u listu jedan članak i to baš u vezi gradnje pošte i naglasio da položaj gradnje pošte na mjesto gdje je prije bio Bauhof nikako ne odgovara, jer da bi ta zgrada skrila gradske zidine, te i kad bi se gradnja tu i započela da bi trebalo srušiti kafanu Dojmi i market. Tako ova dva tvrdoglavca su razlogom uzročnici što se gradnja za pune tri godine nije započela, a u međuvremenu buknuo i Drugi svjetski rat, pak izgubili i poštansku zgradu. Pitam se kakvu kaznu zaslužuju ovi ljudi.

- God. 1941 u aprilu po dolasku Italije, Kotor bi se bio podigao u građevinama, jer smo se uvjerali da su radnje uvelike bile započele. Ali radi njihovog ponašanja, prema građanima i seljacima, a mi se na to nijesmo naučili gledati takva zlodjela i nismo mogli trpjeti tu nepravdu. U mjesecu rujnu 1943 otišli su, što smo i željeli i nas ostavili u miru .

nastavlja se....

BARSKI NADBISKUP MATIJA ŠTUKANOVIĆ (1722-1743.)

Nedovoljan angažman

Štukanović formalno obnašao čast barskoga nadbiskupa punih dvadeset godina. Tijekom toga vremena, ne svojim odabirom već stjecajem okolnosti, nikada nije kročio na tlo dodijeljene mu nadbiskupije

Piše:

dr. sci Lovorka ČORALIĆ

Doba prvih desetljeća XVIII. stoljeća može se držati vrlo nepovoljnim za područje Barske nadbiskupije i njegova katoličkoga žiteljstva. Iako je početak toga stoljeća obilježio znameniti Peraštanin **Vicko Zmajević**, barski nadbiskup od 1701. do 1713, zaslužan za brojne inicijative na poboljšanju položaja katoličkoga stanovništva na tome području, opće stanje – još više naglašeno njegovim odlaskom na čast zadarskoga nadbiskupa – nije barskim katolicima davalo previše nade u izgledniju budućnost. Kao i nakon svakog mletačko-turskog rata i neuspjelih mletačkih vojnih akcija poduzimanih u cilju oslobađanja Bara, i okončanje rata od 1714. do 1718. godine je ostatku barskoga katoličkoga žiteljstva donijelo samo nova stradanja.

U sklopu proučavanja povije-

sti Barske nadbiskupije u XVIII. stoljeću neizostavno važno mjesto odnosi se na proučavanje djelovanja njezinih nadbiskupa, vodećih predstavnika Katoličke crkve na tome području. U ovom prilogu biti će riječi o **Matiji Štukanoviću** iz Perasta, čelniku barske crkve od 1722. do 1743. godine.

Obitelj Štukanović

Matija Štukanović odvjetak je ugledne peraške obitelji koja – poput njihovih znamenitih sugrađana (i rođaka) Zmajevića – potječe iz “kazade” Peroevića. Njegov otac – trgovac, pomorac i ratnik **Tripo** – istaknuo se kao mletački časnik u Morejskom ratu (1684-1699), a posebno je bila zapažena njegova uloga pri zauzimanju Herceg-Novoga (1687). Godine 1689. zapovjednik je mletačke postrojbe koja ratuje sa Osmanlijama na području Crmnice;

1690-1691. godine ratuje u Albaniji te protiv hercegovačkih Osmanlija na trebinjskoj bojišnici. Zaslužan je za zauzimanje Klobuka 1694. godine te je

imenovan prvim vojnim upraviteljem toga područja. Brat Tripa Štukanovića bio je **Matija**, također zapaženi peraški trgovac i pomorac, a kao načelnik Perasta zabilježen je 1664. godine. Održavao je dobre veze s crnogorskim i hercegovačkim plemenima i njihovim vođama: iz 1665. datira pismo koje mu je uputio knez **Stjepan Vlastelinović** iz Nikšića te u kojemu ga moli da se kod mletačkih vlasti zauzme za hajduke koji su ratovali na strani Republike Svetoga Marka. Matijina se kćer **Jelena** udala za **Krstu (Krile) Zmajevića**, brata nadbiskupa barskoga **Andrije** i oca ruskog admirala **Matije** te barskoga i zadarskog nadbiskupa **Vicka Zmajevića**. Na taj su način te dvije moćne bokeljske obitelji postale tijesno povezane, što će se u velikoj mjeri odraziti na njihove zajedničke istupe u javnom životu Perasta i Boke.

Životopis

Matija Juraj Štukanović, sin ratnika i pomorskoga poduzetnika Tripa, rođen je u Perastu

1682. godine. O ranim godinama njegova života, kao i o školovanju i počecima karijere, nemamo detaljnijih saznanja. Znano je da se Matija, kao i drugi članovi njegove obitelji, spominje 1709. godine u kontekstu nemilih događanja u Perastu (ubojstvo **Vicka Bujovića**). Kao obnašatelj svećeničke službe, Matija je zarana imao potporu uglednog crkvenog dostojanstvenika **Vicka Zmajevića**. Već 1709. godine Zmajević ga je, prigodom svojeg boravka u Rimu, preporučivao za svog nasljednika na barskoj nadbiskupskoj stolici. Nakon što je **Vicko Zmajević** 1713. godine postao zadarskim nadbiskupom Matija je – najvjerojatnije uz zagovor potonjeg – imenovan barskim nadbiskupom. Tada je, iz nedovoljno poznatih razloga, Štukanović odbio ponudenu nadbiskupsku čast te je Barsku nadbiskupiju preuzeo **Egidije Quinto**, do tada biskup Sappe u Albaniji. Kroz to je vrijeme Štukanović bio aktivan u pastoralnom radu na bokeljskom području, a 1714. imenovan je opatom Sv. Jurja pred Perastom. Godine 1722. (1. VI.) Matija Juraj Štukanović

izabran je za barskoga nadbiskupa. Iznova predloženu čast nije odbio te je na nadbiskupski tron posvećen u siječnju 1723. u crkvi Sv. Nikole u Perastu.

O samom Štukanovićevom nadbiskupskom djelovanju nije nam sačuvano mnogo podataka. Usljed otegotnih okolnosti djelovanja na području Barske nadbiskupije, tada u sastavu osmanlijske države, Štukanović je rezidirao iz zavičaja (povremeno odlazeći u Budvu), a njegovo je sjedište bila obiteljska kuća Štukanovićevih u Perastu. Iz historiografije preuzeti, ne baš opsežni podaci, kazuju da se Matija Juraj Štukanović može držati učenim duhovnikom svojega doba. Znano je i da se bavio književnim radom, ali nam konkretniji literarni opus nije sačuvan.

Umro je u rodnom Perastu, dana 13. XII. 1743. godine. Njegova se grobnica, prema izričitoj nadbiskupovoj želji, nalazi u crkvi Sv. Marka u Perastu, a natpis koji je ondje uklesan bio je osobni odabir oporučitelja.

Formalna čast

Peraštanin Matija Štukanović formalno je obnašao čast barskoga nadbiskupa punih dvadeset godina. Tijekom toga vremena, ne svojim odabirom već stjecajem okolnosti, nikada nije kročio na tlo dodijeljene mu nadbiskupije. U međuvremenu je, kako je to navedeno u uvodu, katoličko žiteljstvo toga područja proživljavalo teške godine, boreći se za svoj opstanak. Nakon Štukanovića, a uvažavajući želje barskih vjernika da njihov sljedeći čelni duhovnik bude zavičajem sa osmanlijskog teritorija, barskim je nadbiskupom imenovan **Marko Lukić** (Deluchi, Luchi) iz okolice Bara, čime otpočinje jedno novo doba u povijesti Barske nadbiskupije.

KOTORSKE BOTUNADE

Furija

Piše:

Vlasta MANDIĆ

TONE: I kada ti kažem sve je bilo tako. Ja sam ti stajala iza kantuna, i otvorila uši i oči. Sve sam ti spjegala, do u tanke, kako je bilo.

Mare: Ma baš smo obadvije prave ludače. Kiša pada li pada, a mi dvije vodimo parlatinu pod lumbrelin. Amo, jedna ne bila, sjesti u kafić. Osjećaš li ti Tone da su ti mokre noge?

TONE: Ao, voda mi je došla do koljena, a da nisam ni osjetila. Ma, rekle smo samo na minut.

Mare: Koji minut?! Evo stojimo uru i po. Već je i Gurdić nabujao, ispred sv. Tripuna izviru potoci, na vrata od grada more se izlilo, palo nebo na zemlju, evo će i grad.

TONE: Bogami se ne sjećam da je kiša ovako padala, bez prestanka već mjesec dana. Ne miriše mi ovo na dobro. Da neće opet zemljotres?

Mare: Muči, jezik pregrizla! Zadnji put kada je treslo lišo smo pasali. Ko zna što nas čeka? Nasipaju more će god kome treba proširenje, rivu nakrcali sa kolima, obala se oburdava, rijeke nanose kamenje, a niko ne čisti.

TONE: Ma, svaka ti je na mjesto. Jesi li vidjela koliko je dugo trajala plima. More se danima izlivalo od Šuranja do Markata. I plima nije više što je bila. Dolazila je svako malo. Zamisli da nam intra cunami. O kako bi se podavili ko miševi. Kako bi se trčalo uz brdo, na sve bande.

Mare: Nemoj mi više kukati, nego ajmo neđe sjesti, pa ću ti i ostalo sve špijegat.

TONE: Sve je krcato. Rabota li ovaj narod išta? Nema slobodne kalijerge.

Mare: Šjor Bepo, možemo li

kod vas sjesti?

Bepo: Može Mare, ima tri slobodna mjesta. Dođite. Sada će arivat i šjora Laura.

TONE: Mare, ja ti ne bi sjela sa Laurom. Od nje nećeš moći doći do riječi.

Mare: Što te briga, neka samo parla, a mi ćemo vatat talase, ala maka.

TONE: Hvala moj šjor Bepo, pravi ste kavalir. Ajde, Mare sjedi.

Bepo: Šjora Laura, samo što nije arivala. Pošla je na jednu šedutu u podružnicu slobodnih građana. Sama se pozvala, jer joj je kako kaže prekipjelo.

Mare: To je nešto veliko, kada se šjora Laura makla sa svoga finještrina i učinjela đir do podružnice. Čim otvori finještrin njoj sve novitade sam dolaze. Prosto uleću. Svakoga zaustavlja, ispituje, vižitaje i žensko i muško.

Bepo: Dobro zborite. Juče je čula za veliku novitad, skonfužjala se, skočio joj je pritisak. I pored svega jutros je uranila i pošla u podružnicu da održi ekspozije. Ma što bi to moglo bit?

TONE: Eno je dolazi. Koliko je infotana, obalila je gvantijeru jadnome kamarijeru. Eno, još ga sramoti da je on kriv. Bogami udrut će ga lumbrelinom.

Bepo: Šjora Laura, oli vas je ufatila furija.

Laura: Dabome furija, nego što. Furija! Danas će me kolpat. Alo, kamarijere, jedan rožulin da dođem k sebi. Brzo, brzo, sva sam žnervana.

TONE: Kalmaj Laura, niste se tamo, valjda, pobili. Što je to tako strašno, o čemu se radi?

Laura: Prvo, o čemu se radi je da ste vas troje i svi ođe što lade provu i krmu takve krepaline, meškini, injoranti, i tako dalje

redom. Nikad vas nema na pravo mjesto.

Bepo: O, sada smo se počeli vrijeđati. Dano guknite šjora Laura. Baš ste pravi đavo od žene.

Laura: Imate pravo. Ja sam đavo, a vi sve božiji anđeli. Laura ima dobru žbatulu, stalno parla, stalno se nešto buni, podšpicaje. Ma nemoj. A de ste vi jutros šjor Bepo, a? Stalno đirajete po Kotoru i okolo, a danas kada se odlučuje o najvažnijoj stvari za naš mili i premili Kotor, nema vas. Ni vas dvije. Svi ste se largali. Kao nije to vaša stvar, a i biće kako odluče. E, ne može to tako! De ste fetivi Kotorani.

Mare: Sada kada si nas dobro izbručila, ispričaj nam o čemu se radi.

Laura: Samo da popijem rožulin. Oh, oh, sada mi je laknulo. Šjor Bepo, kao fetivi Kotoranin, trebalo bi da se sjećate, barem, iz priče vaše matere, talijanskog prefekta, koji je, svojevremeno, živio u vila Firenci, u parku od Slavije.

Bepo: Sjećam se, sjećam. Pričala mi je baba. Bio je lijepi moro, visok, zalizane kose, vazda u monturu - pravi talijanski ljubavnik. Sve kotorske gospođe i gospođice su bile zaljubljene u njega. A i mojoj babi bi se zasijale oči, kada je pričala o njemu.

Laura: E to je taj okupator, perfin, i ženskih srdašaca. Zamislite, sada se pojavio njegov unuk, veliki talijanski bogatun i oče da gradi velike hotele u park od Slavije. Oče da investira u Kotor, a sve u ime uspomena i sjećanja na svoga đeda.

Mare: O, kako je to lijepo. Sigurno mu je đede pričao kako je naš Kotor i Boka prelijepa, i da takve ljepote niđe nema. Koliko sam samo ljubavnih apuntame-

nata učinjela u park od Slavije. Sve su generacije tamo činjele praksu.

Bepo: Pridodajem se i ja šjora Mare. Ne mogu ni izbrojat koliko sam zvijezda izbrojio sjedeći oko fontane u parku Slavija: Austrijanke, Englezice, Njemice, od svake vrste. O moj bože!

TONE: O kako ste se u čas razniježili. Vidi se da gledate španske serije. Mare, samo mi još počni pjancikat.

Bepo: Šalu na stranu nije to po srijedi. Oli neznate da živimo u doba globalnih investicija. Na svaki kantun ove naše planete grade se novi gradovi, hotelski kompleksi, perfin se grade i nova ostrva. Gradi se ispod mora, na vrh brda pa sve do pod oblake. Sve se radi zbog profita. Para paru čini. Tu ti nema ni uspomena, ni sjećanja a kamoli sentimenta.

Laura: O, šjor Bepo, vi se indešnjajete i u ekonomiju, ko bi reko. I to na planetarnom nivou. Dunkve, nemam ni ja ništa protiv da se ulaže i gradi. Moramo trčat sa vremenom. Dosta smo bili umidani, abandonani i nerazvijeni. Ali!?

Mare, TONE: Što ali? Oli ima još nešto? Reci, reci.

Laura: Taj piccolo Talijan, neznam mu ni ime, oće da sruši vilu Firencu i hotel Slaviju. Ima ideju da gradi novi, moderan hotel sa 1000 kreveta.

TONE: To ti je skoro više soba nego nas Kotorana.

Laura: E, bome, pošto je to mali teren za tako veliki zalogaj, on oće da se proširi na bandu od mora.

Bepo: Nećete mi, valjda, reći da oće oduzeti od mora.

Laura: Baš to. Oće oduzeti od mora.

TONE: Koje sam samo batine dobila, kada sam bila mala. Svako ko bi me vidio da bacam kamen u more dao bi mi dvije-tri prdeljuske. Ako bi došla doma plaćuci mater bi mi dodala još dvije-tri i rekla - ruke mu se pozlatile. To to je bila uzanca od ljubavi za ovo naše malo more.

Mare: Vidim ja da oće da razvuku ovi naš mali Kotor, našu malu rivu i obalu, kao žvakaću

gumu. Ma, ne može biti veći nego što je. Ionako se cijela obala zapačala sa novim velikim kućama. Da baciš štikadent, ne bi ga našla koliko je gusto i zbijeno.

Laura: Zato sam ja jutros uranila i pošla tamo đe treba. Ova priča, ovako, šoto voće, ništa ne znači. Trebaš imat onu stvar i gotovo.

Bepo: Tako nafumani, što ste im rekla, heroino kotorska?!

Laura: Ono što ste im vi trebali reć, i još štošta. Dala sam im ideju od bota. Je li nas dragi Bog opkolio i poklopio sa velikim brdima i zbog toga nemamo nego mrvicu zemlje, okolo-naokolo, uz obalu? Jes! Je li zato nemamo dovoljno sunca i čini se velika umideca? Jes! Imamo li kakvo polje da se može, kon tuta la forca,/ kao u Budvu/ graditi. Nemamo! Ovo su dovoljni argumenti da se prihvati moja ideja.

Bepo: Evo ćemo vam početi i pljeskati. Samo guknite tu veličanstvenu ideju.

Laura: Dobro ste rekli veličanstvena. Dunkve, od Troice pa sve do Prčanja treba ošišat iliti ga skratiti Vrmac. Inače što će nam Vrmac?! Niko ne ide gore, kao da ga i nema. Danas postoji mehanizacija koja u čas smrvi cijelo brdo. To smo se uvjerali na primjeru Morinja. Lijepo, kon gušto, malo, po malo lomit brdo i bubulje surgavat u more. Počet od Gurdića pa prema Lanterni na Prčanj, a s druge bande do Oparenovog brijega u Dobrotu. Taj dio mora nam je najuži i neće biti velike štete da ga saldamo.

Mare: Laura, ti to činiš kome dije?

Laura: Ne vidite u budućnost, šinjore moje. Kao prvo Muljani- ma će se otvoriti veliki biznis. Počet će ulagati u ribarske kočice, jer će u čas moći arivat do Ponte oštre i na otvoreno more. Bit će, finalmente, ribe. Ajde, recite mi kada su zadnji put bili na otvoreno more? Ja ću vam reć. Prije 150 godina. Drugo, moći ćemo odmah početi graditi velike hotele, sa kockarnicama sa golf terenima, podvodnim restoranima, marinama, bazenima, garažama, sve đusto kao u Dubai.

TONE: Bogami si porebambila. Ja ovo ne mogu više slušat. Ide- mo doma Mare, zagoret će nam objed.

Bepo: Sve vas slušam, šjora Laura. Ima u toj vašoj ideji neke veličanstvenosti. To je vizija III. Milenijuma. Vi ste proročica.

Laura: Pa ovaj Talijan je rekao da će nam napraviti hotel kao u Dubai. To se može samo učinjet ovako, da se more salda. Mene odmah prođe neka milina, kroz život, kada promislim što ćemo sve imat. Napokon ćemo imat veliku salu za naše maskenbale. Imat ćemo i veliku, novu rivu da prima ove fantom brodove od 15 spratova. Dobit ćemo lungo mare u jednom komadu. Vidite li vi da je, danas, sve veliko. I hoteli, i brodovi, mostovi i tako redom. Došla je ura da i Kotor postane veliki city.

Bepo: Ako vam prihvate ideju, finalmente, ćete se obogatiti. Do tada i ja vam idem doma.

Laura: Ajte doma, meškini, farabuti, dizgracijati, maškalconi. Spavajte, dokle život mimo vas pasaje.

Tako smo nekad zborili

kalijerga – stolica
ala maka- besplatno
žnervan – nervozan
rožulin – liker od ruže
krepaline – anemični
žbatula – jezičina
podšpicavat – podbadat
điravat – šetati se
largati – udaljiti se
fetivi – pravi
moro – crnomanjast
montura – uniforma
perfin – čak

apuntament – sastanak
pjancikat – plačka
dunkve – dakle
umidano – vlažno
abandonan – napušten
prdeljuska – šamar
nafuman – ljut
saldati – popločati
dizgracijati – nesrećnici
farabut – mangup
meškini – slabići
maškalcon – bitanga

**DOPUNSKA ŠKOLA
HRVATSKOGA JEZIKA**

Prijateljstvo kao pokretač

Nakon zimskih praznika, dopunska škola hrvatskoga jezika nastavila je rad i u drugome polugodištu školske godine 2008/2009.

Piše:
prof. Marina BASTAŠIĆ

Prije samih radnih obveza, moralo se svakako protumačiti božićnu priredbu, koja se održala 21. prosinca 2008. Riječ je o priredbi koju su polaznici hrvatske dopunske škole izveli navedenoga datuma u crkvi sv. Roka u Donjoj Lastvi. Ono što posebno veseli, jest da su u pripremi, ali i samoj izvedbi, sudjelovali svi polaznici škole.

Djeca su s osobitim zanimanjem izrađivala božićne ukrase, plakat, oslikavala platno koje je poslije poslužilo kao paravan ispred i iza kojega se odigravao igrokaz, te su se maksimalno potrudila uvježbati pjevanje tradicionalnih hrvatskih božićnih pjesama. U skladu s time, učenici su izveli pjesmu „Radujte se, narodi“, u sklopu

igrokaza, te „Veselje ti navješćujem“, kod koje je zbor trubom pratio učenik **Vjekoslav Vučinović.**

Ovom su priredbom učenici u svakome smislu riječi oduševili publiku koja se toga trenutka našla u crkvi sv. Roka. Ovom bih prilikom istaknula i to da je svojom recitacijom pjesme „U božićnoj noći“, najmlađi polaznik škole, **Branko Artić**, nagrađen itekako velikim pljeskom.

Ovom božićnom priredbom djeca su iskazala svoju kreativnost, zainteresiranost, ali i ozbiljnost i odgovornost tijekom same pripreme. Uspjela su unijeti duh Božića u svako srce, ali i pokazati kako je zajedništvo i prijateljstvo ipak pokretač svega.

Neposredno nakon izvedbe priredbe, djeci su uručeni

božićni darovi, koje je svojom donacijom omogućila Hrvatska građanska inicijativa, kojoj se ovim putem i zahvaljujem, kao i don Ivi Čoriću, koji nam je omogućio prostor, ali priredio i prigodni domjenak. Priredbu je fotografijama popratila Ljerka Sindik iz HGD-a, podružnica Tivat, kojoj također zahvaljujem na suradnji. Najljepša hvala svim roditeljima koji su sve svoje obveze stavili u drugi plan i pomogli oko svega. Ovime je hrvatska dopunska škola dobila samo lijep poticaj za daljnji rad, te sukladno tome obećaje još jednu priredbu za kraj školske godine te još jedan nezaboravan susret!

No, nažalost, moram istaknuti da i nije sve tako sjajno! Naime, u prošleme je broju već spomenut vidljiv pad

djece što se polaznja nastave tiče. Jeste li se ikada zapitali što je smisao ove nastave? Smisao je, prije svega, očuvanje identiteta hrvatskoga jezika na prostorima Boke, ali i suradnja i prijateljstvo, i zemlje iz koje su vaši korijeni (Hrvatska) i zemlje u kojoj živite (Crna Gora). Smisao je upoznati kulturu i baštinu Republike Hrvatske, s naglaskom na ono što je ostavilo osobit trag ovdje u Boki.

No, najvažniji je smisao svega spomenutom suradnjom stvoriti jedan međusoban odnos koji će nositi ime ljubavi, prijateljstva i mira. Ne zaboravite tko ste, i njegujte jezik i kulturu zemlje iz koje dolazite i one u kojoj živite. To je poruka koju vam šalje Hrvatska dopunska škola! Ne dopustite da se ugasi!

IZVANREDNI PARLAMENTARNI IZBORI U CRNOJ GORI 29. OŽUJKA

Zemljotresa neće biti

Analitičari procjenjuju da će Demokratska partija socijalista, Socijaldemokratska partija, Hrvatska građanska inicijativa i Bošnjačka stranka, pod nazivom Koalicija Evropska Crne Gora – Milo Đukanović, i ovaj put imati će ubjedljivu većinu

Piše:
Tamara POPOVIĆ

Građani Crne Gore izaći će 29. ožujka na izvanredne parlamentarne izbore.

Dogovor o njihovom održavanju godinu i pol ranije od predviđenog postignut je između vladajuće koalicije i oporbe uoči crnogorskog referenduma o neovisnosti 2007. kao jedan od uvjeta njegova održavanja.

Istog dana će biti održani i izbori za gradonačelnike Herceg Novog i Tivta, te lokalne parlamente u Nikšiću i Budvi.

Zastupnici su prihvatili izmjene Ustavnog zakona po kojima će sadašnje izborno zakonodavstvo vrijediti dvije godine, što znači da će biti održani prema postojećem Zakonu o izboru zastupnika i vijećnika.

Na posljednjim parlamentarnim izborima, održanim pot-

kraj 2006. godine, koalicija DPS-SDP uvjerljivo je pobijedila osvojivši apsolutnu većinu u parlamentu. Analitičari procjenjuju da iznenađenja neće biti

– Demokratska partija socijalista, Socijaldemokratska partija, Hrvatska građanska inicijativa i Bošnjačka stranka, pod nazivom Koalicija Evropska

Tivat

Kotor

Crne Gora – Milo Đukanović, i ovaj put imati će ubjedljivu većinu, s obzirom na neslaganja unutar oporbe, rascijepljenost srpskog bloka na dvije liste sa ukupno pet stranaka i dvije koje će nastupiti samostalno – ukupno sedam, te podjele Po-

kreta za promjene, doskora jake oporbene stranke, na dva dijela, PZP i Demokratski centar koji se ujedinio sa Liberalima.

Zanimljivo je kako se sa analitičarima prvi puta slažu i sami oporbeni lideri.

- Plašim se da ćemo doživjeti izborni debakl, ocijenio je lider Narodne stranke Predrag Popović.

Neki analitičari smatraju da ni ujedinjenje cjelokupne oporbe ne bi bilo jamstvo njihova eventualna uspjeha na izborima.

Bar

- Fenomen izbornog zemljotresa uvijek može da se desi, ali mislim da je ovoga puta to vrlo nerealno. Iako će oporba, naravno, pokušati da na izborima prođe najbolje što može, mislim da će se mnogo više boriti za pozicioniranje na političkom spektru Crne Gore, nego za vlast, smatra dekan Fakulteta političkih nauka prof. dr Srđan Darmanović.

Đukanović je u svojim nastupima uvijek isticao kako su Hrvati u Crnoj Gori, uprkos svim teškoćama, pokazali zrelost, odgovornost i toleranciju i sudjelovali u stvaranju dobrosusjedskih i prijateljskih odnosa sa Hrvatskom.

„Koalicija Evropska Crna Gora drži se načela multietničke demokratije kao magistralnih u vlastitom političkom programu. U skladu sa uvjerenjem da je kulturni razvitak Crne Gore bitan podjednako kao i ekonomski, kroz multikulturalnu državnu strategiju i kulturnu politiku osmišljenu na ideji o evropskom povezivanju, pokazaćemo posebnu brigu za očuvanje baštine, otvorenost prema kulturi različitosti i podsticati individualno stvaralaštvo“, poruka je Đukanovića.

Sigurnost za obje države

„Prekogranična suradnja Hrvatske i Crne Gore je sve intenzivnija. Dogovor dviju država o načinu rješavanja pitanja Prevlake dobar je putokaz za prevladavanje sličnih problema u regiji“, ocijenili su crnogorski premijer Milo Đukanović i hrvatski ministar unutarnjih poslova **Tomislav Karamarko** prigodom susreta 19. ožujka u Podgorici.

Đukanović je izjavio da ukupna suradnja Crne Gore i Hrvatske, pa i suradnja policija dviju država, može biti primjer za susjedne zemlje. Naglasio je da učinkovita borba protiv kriminala i korupcije, koji se javljaju u svim društvima u tranziciji, zahtijeva regionalnu suradnju. U tome su policije dviju država ostvarile zapažene rezultate.

Karamarko je istaknuo zadovoljstvo intenzivnom suradnjom s crnogorskom policijom i izrazio spremnost da Hrvatska i nadalje pruža svu potrebnu pomoć Crnoj Gori u procesu euroatlantskih integracija.

Prethodno se Karamarko se sastao sa svojim crnogorskim kolegom Jusufom Kalamperovićem.

„Mafija, organizirani kriminal nema granice, ne poznaje podjele i brzo nalazi zajednički interes i potrebu za suradnjom. Na tom tragu, da ne bismo išli za njima, mi udružujemo naše analitičke kapacitete, razmjenu informacija, a po potrebi i zajedničke operacije“, rekao je Karamarko.

Karamarko je istaknuo kako je sigurnost najvažnija za stabilnost države, a potreba za sigurnošću prekogranična te stoga sigurna Crna Gora znači i sigurniju Hrvatsku i obratno. Kalamperović je kazao da je s Karamarkom razgovarao i o potpisivanju sporazuma o dvojnem državljanstvu te da će taj dogovor biti brzo i lako postignut. Na sastanku su bili i ravnatelji dviju policija **Vladimir Faber** i **Veselin Veljović**.

**Đukanović
i Karamarko**

Konstruktor gradi autocestu

Hrvatski konzorcij koji predvodi splitski Konstruktor, a u čijem sustavu je i Institut građevinarstva Hrvatske, prvorangirani je na tenderu za izgradnju autoceste od Bara do Boljara, do sada najvrijednijeg projekta u povijesti Crne Gore. Čestitku je neposredno nakon objavljivanja ove vijesti uputio hrvatski premijer **Ivo Sanader**.

Direktor predstavništva Konstruktor za Crnu Goru **Milorad Pustahija** kazao je za Hrvatski glasnik da su uložili

puno truda da daju najbolju ponudu.

“Konkurencija je bila veoma jaka, te je ovo veliki uspjeh i dokaz visokih dometa hrvatskog graditeljstva i Konstruktor. Ovaj će posao, najveći u Jugoistočnoj Europi, ujedno mnogo značiti za dobre odnose dviju zemalja, Hrvatske i Crne Gore”, kazao je Pustahija.

Konstruktor je za kompletnu autocestu naveo neto sadašnju vrijednost od 2,77 milijardi eura, od čega bi sudjelovanje

države bilo 1,74 milijarde eura.

Za glavnu dionicu buduće autoceste od Podgorice do Mateševa Konstruktor je ponudio cijenu od 910 milijuna eura, uz sudjelovanje države od 603 milijuna eura. To praktički znači da će država u narednih 30 godina za taj dio plaćati po oko 20 milijuna eura godišnje.

Crnogorski ministar saobraćaja, pomorstva i telekomunikacija **Andrija Lompar** definitivno je siguran da će Crna Gora imati autocestu.

„Izuzetno smo zadovoljni ciframa koje su dostavljene u ponudama i nije bilo iznenađenja“, kazao je Lompar.

Država, kako su podsjetili iz Vlade, ima već osiguranih 100 milijuna eura koje je dobila od prodaje državnog udjela u Telekomu Crna Gora.

Lompar je na pitanje kako se objašnjava velika razlika u cijeni između prvorangiranog i drugorangiranog ponuđača, odgovorio da se ona pojavila u godišnjoj cijeni troškova održavanja autoceste, očekivanja povratka uloženog novca, ali da je postojala i razlika u cijeni jedne dionice.

Autocesta od Bara do Boljara dužine je 169,2 kilometra. Na trasi je planirana gradnja 42 tunela i 92 mosta i vijadukta.

Konstruktor izgradio dionicu Mioska Kolašin

INA otvorila postaju u Tivtu

Osnovan poslovni klub

Sciljem unapređenja gospodarske suradnje Hrvatske i Crne Gore u Podgorici je 12. ožujka osnovan Hrvatski poslovni klub Crna Gora.

“Hrvatski poslovni klub Crna Gora osnovan je radi razmjene informacija, iskustava i ideja između gospodarskih subjekata koji djeluju u Crnoj Gori, razvoja ekonomske suradnje između Crne Gore i Hrvatske, naročito putem poticanja trgovine i investicija”, naglasio je **Daniel Kocijan**, prvi predsjednik ovog Kluba sa sjedištem u Kotoru. On je također izvijestio da je bilateralna gospodarska suradnja s 50 milijuna dolara u 2000. godini prošle godine narasla na 180 milijuna dolara. No, on smatra da ima još mnogo prostora za unapređenje te suradnje.

Veleposlanik Republike Hrvatske u Crnoj Gori dr. **Petar Turčinović** smatra da će suradnja dviju zemalja iz sada dominantno trgovinske razmjene doći na veću razinu, kao što su zajed-

Kocijan

nički projekti i zajednički izlasci na treća tržišta.

I direktor crnogorske Agencije za prestrukturiranje i strana ulaganja **Branko Vujović** kaže kako ohrabruje dobra suradnja dva susjeda na svim poljima.

Čelnik predstavništva Hrvatske gospodarske komore u Kotoru **Damir Pinjatić** je pak ocijenio da je osnivanje Hrvatskog poslovnog kluba kruna gospodarske suradnje dviju zemalja: “Mislim da broj

ljudi koji su danas bili nazočni na ovoj Skupštini dovoljno svjedoči o interesu i potrebi i crnogorskih i hrvatskih gospodarstvenika da međusobno razmjenjuju iskustva, rade posao i na kraju, što je u suštini cilj svega ovoga, ostvaruju dobar profit.”

Osnutku poslovnog kluba nazočili su i predstavnici Hrvatskog građanskog društva Crne Gore, predsjednica Podružnice Podgorica dr. **Svetlana Zeković** i dopredsjednik dr. **Mihailo Kuliš**.

Priredio:
Tripo SCHUBERT

Sastanak podružnice Bar

28. 1. 2009. održan je sastanak podružnice HGDCG Bar. Na sastanku se raspravljalo o tekućim pitanjima, organiziranju hodočašća u Dubrovnik u povodu svečanosti Sv. Vlaha i u Kotor, na proslavu Sv. Tripuna, kao i o pronalaženju adekvatnog prostora za rad Podružnice, kojega bi trebala plaćati Opština Bar.

Dan Grada Dubrovnika

2. 2. 2009. na poziv gradonačelnice Dubrovnika Dubravke Šuice svečanosti je nazočio predsjednik HGDCG dr. Ivan Ilić. Položio je vijenac poginulim braniteljima Dubrovnika na groblju Boninovo i sudjelovao u radu svečane sjednice Gradskog vijeća. Dr. Ilić se sastao se i sa Lukom Bebićem, predsjednikom hrvatskog Sabora. Tog dana dao je intervju za radio Dubrovnik.

Festa Sv. Vlaha

3. 2. 2009. festi Sv. Vlaha u Dubrovniku nazočili su Tripo Schubert, tajnik i Tamara

Popović, urednica časopisa Hrvatski glasnik. Također su bili sudionici na svečanom ručku, koji je priredila gradonačelnica. Tijekom boravka u Dubrovniku vođeni su razgovori sa

predstavnicima DNŽ o predstojećim aktivnostima.

Podružnice HGDCG iz Bara i Tivta organizirale su posjet hodočasnika sa tri autobusa svetkovini Sv. Vlaha. Božidar Šaltić, član Podružnice Bar, dao je intervju za Radio Dubrovnik.

Promocija poštanske marke

3. 2. 2009. predstavnici HGDCG pozvani su na svečano predstavljanje zajedničkog izdanja prigodnih maraka Hrvatske pošte i Pošte Crne Gore „Sv. Tripun u Kotoru-1200 god.“

Natječaj

4. 2. 2009. HGDCG konkuriralo je na natječaj Ministarstva kulture, sporta i medija Vlade Crne Gore projektom iz oblasti izdavaštva.

Intervjui

6. 2. 2009. urednica Hrvatskog glasnika Tamara Popović je imala intervju na radiju Raguza, a tajnik HGDCG Tripo Schubert na radiju Imotski.

Sastanak podružnice Podgorica

6. 2. 2009. održan je u prostorijama Veleposlanstva sastanak Podružnice HGDCG Podgorica. Na dnevnom redu su bila izvješća o Božićnom domjenku i financijskom poslovanju za 2008. godinu. Izabrana je dr. Svjetlana Zeković kao predstavnik HGDCG za predstojeću Skupštinu Društva Crnogorsko-Hrvatskog prijateljstva „Ivan Mažuranić“, koja će se održati na Cetinju. Jurica Žarković je izabran za predstavnika u organizacionom odboru Hajdučko-jatačkog udruženja Žabljak. Također se raspravljalo i o rješenju prostora za rad Podružnice.

Posjet delegacije BiH

7. 2. 2009. delegacija Kantona Središnja Bosna-Travnik, u sastavu: Greta Kuna, ministrica prosvjete, znanosti i sporta, sa pomoćnikom Zoranom Matoševićem i direktori-

ma osnovnih škola, posjetila je ured HGDCG. Razgovorima su nazočili prof. Marina Bastasić, prof. Ljilja Markić i Tripo Schubert.

Vanjska proslava Sv. Tripuna

8. 2. 2009. u jubilarnoj Tripunovoj godini sveto misno slavlje u bazilici Sv. Tripuna je predvodio kardinal Josip Bozanić. Nakon mise održana je procesija ulicama i trgovima Kotora, u kojoj je bio i barjaktar Božo Usanović sa zastavom HGDCG.

Luka Bebić, predsjednik Sabora RH, nazočio je proslavi Sv. Tripuna i za vrijeme boravka u Kotoru primio je predstavnike HGI, HGDCG i HNV i zadržao se sa njima u kraćem razgovoru.

Skupština na Cetinju

8. 2. 2009. održana je na Cetinju Skupština Društva crnogorsko-hrvatskog prijateljstva „Ivan Mažuranić“, u nazočnosti brojnih uzvanica i delegacije Crnogoraca iz Osijeka i Primorsko-goranske županije. Ispred HGDCG Skupštini je nazočila dr. Svjetlana Zeković, predsjednica Podružnice Podgorica, koja je izabrana za potpredsjednika ove NVO, osnovane 1996. godine. U rujnu će se održati „Dani kulture Ivana Mažuranića“ i postaviti spomen obilježje.

Posjet voditeljice HMI Rijeka

8. 2. 2009. Vanja Pavlovec, voditeljica odjela HMI u Rijeci, nakon završetka svečanosti posjetila je HGDCG. Sa njom je razgovarao Dario Musić o programima suradnje u 2009. godini.

Tin Ujević i Crna Gora

11. 2. 2009. Nacionalna zajednica Crnogoraca Hrvatske organizirala je u Zagrebu promociju knjige crnogorskog književnika Pavla Goranovića „Tin Ujević i Crna Gora“, koju su izdali zajedno sa Hrvatskim građanskim društvom Crne Gore.

Do sada neistražene prisne veze Tina Ujevića i Crne Gore tema su Goranovićeve knjige. Tin je utjecao na crnogorske pisce što je vidljivo iz brojnih tekstova u crnogorskoj periodici, a Ni-

kšić je odabrao za mjesto izdanja „Auta na korzu“.

Knjiga sadrži uvodni esej autora, reprint zbirke „Auto na Korzu“, Ujevićeve radove objavljene u crnogorskim časopisima te bogat izbor tekstova o pjesniku crnogorskih autora objavljenih između 1929. i 2006. godine.

Ti tekstovi o Tinovu pjesništvu uvijek govore u superlativima, naglasio je, predstavljajući knjigu Krešo Bagić. Iznimka je negativna kritika „Auta na korzu“ koju je s ideoloških pozicija napisao Milovan Đilas.

Tripundanski bal

14. 2. 2009. tradicionalni Tripundanski bal održan je i ove godine u hotelu Teuta u Risnu.

Tripundanski koncert

15. 2. 2009. HGDCG je u povodu završetka Tripundanskih fešta organiziralo koncert u bazilici Sv. Tripun puhačkog kvinteta SIMPLY BRASS iz Zagreba, kojega vodi naš sugrađanin Rudi Homen. Nakon svete mise fanfare su označile spuštanje zastave Sv. Tripuna, a zatim je održan koncert. Na programu su bila djela: Anonymus-Sonata iz „Die Bankelsangerlieder“, J.S. Bach-My Spirit Be Joyful i Allegro assai iz Brandenburg Suite, T. Albinoni-Sonata „Sv. Marko“, A. Holborne-Koral, I. Mac Donald-Sea Scetches i crnačke duhovne kompozicije.

Posjet Bandićevog izaslanika

15. 2. 2009. dr. Ivan Ilić je u uredu HGDCG razgovarao sa izaslanikom Milana Bandića, gradonačelnika grada Zagreba, mr. sc. Dragutinom Palašekom. Dogovoreno je realiziranje preuzetih obveza i aktivnosti do kraja godine.

IPA forum

17. 2. 2009. u sklopu aktivnosti za realiziranje EU IPA programa prekogranične suradnje između Hrvatske i Crne Gore, u Mediteranskom zdravstvenom centru Igalo održan je Forum, na koji je pozvan i predstavnik HGDCG. Tripo Schubert je predložio nekoliko projektnih ideja i upoznao više potencijalnih partnera iz Hrvatske. Program prekogranične suradnje se odnosi na period 2007. do 2013.

Sastanak Školskog odbora

20. 2. 2009. u Tivtu je održan prvi sastanak školskog odbora u novom sazivu, kojemu nisu nazočili dr. Miroslav Marić i don Ivo Čorić. Tema sastanka je bila dalja održivost dop-

unske nastave u Kotoru i Tivtu. Situacija je alarmantna, s obzirom da nastavu posjećuje veoma mali broj djece. Izraženo je nezadovoljstvo zbog neangažiranja političke stranke i hrvatskog vijeća, institucija koje bi mogle bar financijski pomoći. Također je veoma čudno da Hrvatsko nacionalno vijeće nije podržalo projekte iz domena dopunske nastave i raspoloživa sredstva opredijelio za druge subjeke, koji ne pripadaju hrvatskoj zajednici. Dogovoreno je poduzimanje niza aktivnosti kako bi se postojeća situacija prevazišla i nastava omasovila.

Natječaj Općine Herceg Novi

20. 2. 2009. Podružnica HGDCG Herceg Novi je kandidirala jedan projekt iz oblasti zaštite životne sredine.

Sabor u Makedoniji

22. 2. 2009. održan je Sabor Zajednice Hrvata u Republici Makedoniji, kojem je sudjelovalo dvjesto članova Zajednice i gosti: predsjednik Sobranja RM Trajko Veljanovski, načelnik u MVP-EI-samostalne službe za Hrvate u inozemstvu i kulturu Petar Barišić,

veleposlanik RH u RM Ivan Kujundžić, Danira Nakić Bilić, ravnateljica HMI, dr.sc.Ivan Bagarić, Zdenka Babić Petrićević, predstavnici konzulata RH u Skopju i Bitoli, predstavnik MNR Saško Todorovski, rukovoditelj Sektora

za dijasporu, predstavnici Katoličke crkve, Ljubinko Biskupović član Upravnog odbora Hrvatskog građanskog društva Crne Gore. Ovaj svečani skup uveličali su prijatelji ZHRM, predsjednici udruga etničkih zajednica u RM.

U svečanom dijelu Sabora, nakon što je zbor Dobra volja izveo hrvatsku i makedonsku himnu pod ravnateljstvom maestra Ljubomira Brangjolice, nazočne je pozdravila predsjedateljica ZHRM mr.sci. Snježana Trojačanec, koja je istakla kako je ZHRM najbrojnija udruga građana, sa više od 1229 članova, koja postoji već 13. godina što je dokaz ozbiljnosti i kontinuiranog rada. Uspjela je okupiti veliki broj Hrvata koji žive u Makedoniji. Osim u Skopju, djeluje preko ogranka u Štipu, Bitoli i Ohridu-Strugi, a uskoro i u Kumanovu i drugim gradovima diljem Makedonije. Zajednica radi na očuvanju hrvatskog identiteta, preko izučavanja hrvatskog jezika, kulturnih manifestacija i njegovanja drugih hrvatskih osobitosti.

„Osnovna zadaća ZHRM kao krovne udruge Hrvata u RM i nadalje će biti jačanje, preko otvaranja što većeg broja podružnica, sa već postojećim udrugama koordinirati rad, a kao imperativ je konkretna suradnja sa udrugama Hrvata u susjednim zemljama, umrežavanje istih i rad na zajedničkim projektima, no pri tome ne smijemo zaboraviti skrbiti o Hrvatima u RM”, naglasila je gđa Trojačanec.

Dodijeljene su plakete i zahvalnice članovima Zajednice za izvanredne zasluge. U pozdravnom obraćanju Ljubinko Biskupović je podsjetio nazočne na dobru suradnju naša dva Društva od prvih dana osnivanja, uz želju da tako bude i ubuduće.

Posjet biskupu Janjiću

24. 2. 2009. delegaciju školskog Odbora dopunske nastave, u sastavu: prof. Marina Bastašić, Silvio Marković i Tripo Schubert, primio je mons. Ilija Janjić, Biskup Kotorski, kojega su članovi delegacije upoznali sa problemima dopunske nastave, tražeći da se Biskupija angažira u cilju omasovljenja nastave. Biskup je obećao pomoć i pozvao profesorice da prisustvuju Koroni na zasjedanju u ožujku, gdje bi se, uz nazočnost svih župnika, pokušalo pronaći rješenje.

Natječaj

2. 3. 2009. HGDCG je kandidiralo veliki broj projekata iz različitih oblasti na raspisane natječeje od strane Ministarstva financija, kulture, turizma i Skupštine Crne Gore. Također je kandidiralo jedan projekt, zajedno sa partnerom iz Hrvatske, na natječaj Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa.

Čestitke

24. 12. 2008. svima poslovnim partnerima i institucijama HGDCG je čestitalo Božić i Novu Godinu. **2. 2. 2009.** društvo je uputilo čestitke za Dan Grada Dubrovnika i njihovog zaštitnika Sv. Vlahu.

Knjige u Londonu

Na zahtjev OKTOIH iz Podgorice, uputili smo po jedan primjerak svih naših izdanja Slavističkom Centru u Londonu.

Osnovan Klub mladih

Mladi Hrvati, kao pripadnici zajednice ovog naroda koji živi u domovini Crnoj Gori, neće zaboraviti svoj jezik i kulturu i nastaviti će ono što su započeli njihovi preci, rečeno je na osnivačkoj sjednici Kluba mladih Hrvatskog građanskog društva Crne Gore.

U planu aktivnosti HGDCG za 2009. značajno mjesto zauzima projekt rada sa mladima koji predstavljaju okosnicu budućeg rada društva. U tom smislu upućen je poziv na

adresu velikog broja mladih za nazočnost osnivačkoj Skupštini, koja se održala **21.2.2009.** u Kotoru.

Tajnik HGDCG Tripo Šubert, podsjetio je na

rad društva koje danas ima oko 1500 članova i podružnice u Podgorici, Baru, Tivtu, Kotoru i Herceg Novom.

Skupštini je nazočio i povjerenik HGDCG za Hrvatsku iz Dubrovnika, Krunoslav Težak i počasni član iz Dubrovnika Željko Filičić, koji su se obratili mladima. Formirano je koordinaciono tijelo koje ima zadaću izrade amandmana za izmjenu Statuta Društva, izrade programa rada i rješenja kadrovskih pitanja. Za članove koordinacionog Odbora su izabrani:

1. Po jedan član iz svake Podružnice: Jurica Žarković iz Podgorice, Selma Krstović iz Tivta, Sanja Crnić iz Herceg Novog, Vlado Marvučić iz Bara i Anita Cuca iz Kotora.

2. Od strane središnjice HGD CG: Danijela Vulović, Ljubo Biskupović, Ljiljana Markić i Tripo Grgurević.

Član novoformiranog kluba Tripo Grgurević kazao je da je HGDCG za osam godina postojanja prošla trnovit put, postavši most između dviju kultura, država i tradicija.

“Ali, kao što roditelji svoju djecu moraju da izvedu na pravi put, sav trud svih članova bio bi uzaludan ako nas mlade ne bi usmjerili istom onom stazom kojom su oni krenuli. Zato mi mladi moramo odlučno krenuti i bez stajanja završiti ono što su oni započeli”, kazao je on.

U pozdravnom pismu predsjednika HGDCG Ivana Ilića, ističe se potreba za očuvanjem samosvijesti hrvatske zajednice u Crnoj Gori, gdje je ovaj narod danas priznat i poštovan.

“Lijepo je kad te prepoznaju i priznaju. Lijepo je kad te štiju i uvažavaju. Lijepo je biti Hrvat ili imati hrvatske korijene. Po mami ili tati, baki ili djedu, sve jedno samo neka se prepozna taj osjećaj.

Nije uvijek bilo lako, nije ni danas ako se pustiš da te događaji nose, da te stihija odnese.

Svemu unatoč, mi stariji postavili smo temelje i tvog dostojanstva, izgradili smo poštovanje, izvojevali uvažavanje susjeda, sugrađana i svih s kojima volimo i gradimo svoju domovinu Crnu Goru.

Istom ne dopuštamo zaboravu da izbriše spomen hrvatskog imena i korijen tvoje samosvijesti.

Mi te trebamo! Trebamo tvoju mladost zbog svoje mirne starosti, trebamo tvoju svježinu, tvoj polet, tvoje ideje, tvoju energiju. Trebamo tvoje dijelo zbog kojeg će mo i dalje ponosno kroćio ovom zemljom.

Ti si naše sutra, jamac opstojnosti Hrvatskog imena i crnogorskoj domovini, da žive u skladu i međusobnom podupiranju. S tobom ćemo urediti naš mali dio svemira kako najbolje znamo i umijemo”.

Predstavnik Ministarstva znanosti i obrazovanja RH prof Marina Bastašić, koja vodi dopunsku nastavu na hrvatskom jeziku u Tivtu i Kotoru, rekla je da jezik predstavlja domovinu i da čuva identitet, ukazavši na loše efekte globalizacije.

Urednica Hrvatskog glasnika Tamara Popović pozvala je na suradnju u uređivanju lista.

Zašto odabrati propan-butan plin u malim spremnicima?

MALI SPREMNIK ODGOVOR NA SVE VAŠE POTREBE

Mali spremnik I propan-butan plin su kvalitetno rješenje za obiteljsku kuću, stambenu zgradu, restoran, hotel, obrt, malu industriju I poljoprivredu.

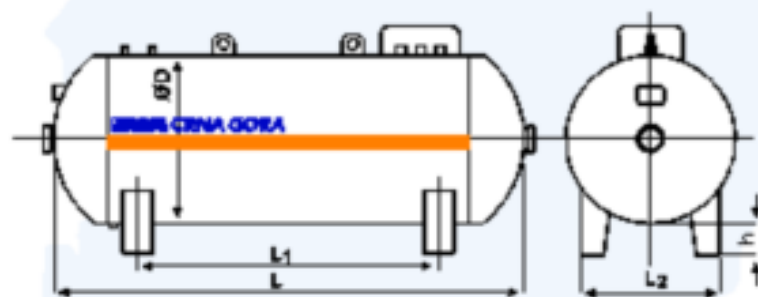
1 kg PROPAN-BUTAN plina zamjenjuje:

3-6 kg drva

1,5-2 kg ugljena

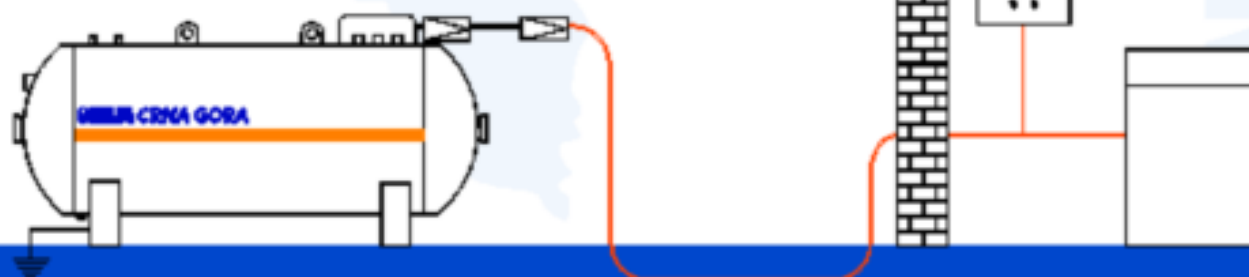
1,12l ložljivog ulja

12,8 kW električne energije

napre- tlačnost (Pa.)	ØD (mm)	L (mm)	L ₁ (mm)	L ₂ (mm)	h (mm)
1000	800	2190	1400	700	100
1800	1000	2476	1500	750	100
2700	1250	2480	1550	850	100
4850	1250	4300	2000	950	100

- praktičnost upotrebe
- ekonomičnost
- prilagodljivost svim konfiguracijama tla
- estetsko uklapanje u okoliš

ZAGREB CROATIA

Ljubav
na prvi pogled

TURISTIČKA ZAJEDNICA GRADA ZAGREBA

tel. + 385 1 481 40 51, 481 40 52, 481 40 54, fax. + 385 1 481 40 56

e-mail: info@zagreb-touristinfo.hr www.zagreb-touristinfo.hr

